Данатар
Овезов

Композитор

Даңатар Өвезов

редактор
А. РЕЖЕБОВ

ТҮРКМЕНИСТАН
ДӨВЛЕТ НЕШИРЯТЫ
Ашгабат — 1961

78(С51)
К63

Түркменистаның сунгатда ат газанан ишгәри композитор, Түркменистаның халк артисти Даңатар Өвезовың ады Союзымызың әхли күнҗеклеринде беллидир. Даңатар Өвезов хәзирки заман милли саз сунгатыны өсдүрмекде көп ишлер битирди.

Окыҗыларың дыкгатына хөдүрленйән шу йыгындыда композитор Даңатар Өвезовың биографиясы ве дөредиҗилиги гысгача беян эдилйәр, шейле хем Даңатар Өвезовың шахырларың сөзлерине язан сазларының бирнәчесиниң ноталары ерлешдирилйәр.

Сураты чекен художник
Салин Анатолий Михайлович

ГИРИШ

Даңатар Өвезов 1911-нжи йылда Мары областыныӊ озалкы Векилбазар районыныӊ Мүлкюсуп обасында энеден доглуп, өзүниӊ чагалык дөврүни шол обада гечирипдир.

Даңатарыӊ какасы Өвез Эсен оглуныӊ кәри дайханчылык болуп, ол 1919-нжы йылда арадан чыкыпдыр. Онуӊ ызында галан агыр машгаласы өзүниӊ улы агасы Алымерданыӊ гарамагында галыпдыр.

Алымердан ага өкде түйдүкчи болупдыр, шол вагтларда обаларда агшамсына кәбир өйлере йыгнанышып түйдүк, дутар чалышмаклык, айдым айдышмаклык эндик болупдыр.

Даңатар агшам айдым, саз болян ерлере сыпдырман барып, оларыӊ овазларыны үнс билен диӊләпдир, чалынян хеӊлери ятда сакламага чалшыпдыр.

Даңатар 1920-нжи йылда биринжи гезек Мары шәхерине дүшүпдир. Онуӊ шәхере илкинжи дүшен гүни байрамчылыга габат гелйәр. Эллери гызыл байдаклы, шыгарлы, плакатлы демонстрация чыкан адамлар оӊа улы тәсир эдйәр, ылайта-да оны үфленип чалынян саз гуралларыныӊ оркестри геӊ галдыряр. Түйдүкден, дутардан башга саз гуралыны гөрмедик Даңатар үфленип чалынян саз гуралларыныӊ оркестрине хайран галып сын эдйәр ве онда шолар ялы саз гуралларыны чалмага болан улы арзув дөрейәр.

Даңатар 1924-нжи йылда ики аял доганы билен Марыныӊ чагалар өйүне ерлешйәр.

1925-нжи йылда болса Дашкентдәки Түркмен магарыф институтына окува гирйәр. Оӊа ол ерде окамак илкибада аӊсат дүшмейәр. Ол ёлдашларындан галмаҗак болуп, гиҗе-гүндиз диймән сапакларыны ыхлас билен окаяр. Душ гелйән кынчылыклара гарамаздан, ол саз хакдакы пикирини хем үнсден дүшүрмейәр. Институтда чепер хөвесҗеӊлериӊ үфленип чалынян саз гуралларыны чалян оркестр дөредйәрлер, Да-

ңатары бирбада бу оркестре кабул этмейәрлер, башда ол саз чалянларың саз гуралларыны, нота китапларыны гөтермәге көмеклешйәр. Саз чалыҗылар болса бош вагтларында Даңатара ол гуралларың тутулышыны, мүштүгине нәдип үфлемелидигини өвредйәрлер.

Бир йыл ярым геченден соң, Даңатары бу оркестре кабул эдйәрлер, ол гүн онуң дурмушында ятдан чыкмаҗак гүн болуп галяр. Ол сазанда болмагы өзүне максат эдинйәр ве бар үнсүни саз чалмага ве нота совадыны өвренмәге берйәр.

Даңатар сапакларыны тайярландан соңра, баритон саз гуралында дүрли гөнүкмелер боюнча чалып, бу инструментде нота билен чалмага хас түргенлешип башлаяр. Даңатар сазы дынман чаляндыгы үчин ёлдашлары оңа «артист, композитор, хачан бизе рахатлык берҗек» дийип дегишйәрдилер. Даңатар диңе баритон чалмак билен канагатланман, турба, бас саз гуралларында чалмагы хем өвренйәр ве оркестре герек боланда бу инструментлерде хем саз чалярды.

Яш сазанда нота барха түргенлешйәр, нота билен саз чалмагы ве нота язмагы өвренйәр. Ол үфленип чалынян саз гуралларының оркестри үчин түркмен сазыны язмагың арзувына дүшйәр. Эмма бу арзувына етмек оңа бирбада башартмаяр, түркмен темасындан саз язҗак болуп, көп нота кагызларыны харч эдйәр, көп дүрли эскизлер дүзйәр.

Ызыгидерли ве эрҗеллик билен зәхмет чекмеги оны бу арзува етирйәр. Ол 1930-нҗы йылда институтың 7-нҗи гойберишине багышлап түркмен маршыны язяр, хөвесҗеңлер оркестри институты гутаранларың дабаралы агшамында бу маршы ерине етирйәр. Шол йыл Даңатар институт билен хошлашяр.

Даңатар 1931-нҗи йылда Гызыл Гошунның хатарына гуллук этмәге мейлетин гидйәр ве 1933-нҗи йыла ченли онда гуллук эдйәр.

Гызыл Гошун хатарындан гайдып геленде, оңа ёлдашлары дүрли кәрлер теклип эдйәрлер, эмма Даңатар оларың хич бирине разы болмаяр. Чүнки ол өзүниң сазанда болмак пикириндeн элини үзмәнди.

1934-нҗи йылда Ашгабат шәхериндәки педтехникум, совет-партия мекдеби, комвуз ялы окув җайларының ёлбашчыларының хайыш этмеклерине гөрә, Даңатар шол окув җайларында үфленип чалынян саз гуралларының оркестрини дөредипди, оркестр үчин түркмен темасындан дүрли маршлар языпды. Даңатар 1938-нҗи йылда Ашгабатдакы азербайҗан сазлы драма театрына сазанда болупише гечйәр ве Узеир Гаҗыбековың «Аслы — Керем», «Лейли —Меҗнун», «Көр оглы», Магамаевиң «Шах Ысмайыл», Зүлпигар Гаҗыбековың «Ашык — Гарып» ялы опараларына сазандалык эдйәр.

Бу театр Даңатарың дөредиҗилигинин өсмегине улы тәсир эдйәр. Ол бу ерде опера сунгаты билен таныш боляр, бу болса Даңатарда түркмен операларыны дөретмек пикирини дөредйәр. Эмма Даңатарың

нота совадыны етерлик дережеде билмейэнлиги оңа бу ишде кынчылык берйэр. Шонуң үчин хем ол саз теориясыны, рус классыкларының саз эсерлерини ве тарыхыны өзбашдак өвренмэге гиришйэр.

Михаил Иванович Глинканың дурмушыны ве дөредижилигини өвренйэн вагтында Даңатар онуң дөреден сазларының халк сазлары ве халк дурмушы билен, тебигат билен өрэн баглыдыгына гөз етирйэр хем-де өз дөредижилигини шол тарапа угрукдырмагы өзүне максат эдинйэр.

1934-нжи йылда Даңатар улы бир шатлыклы ваканы башдан гечирйэр. РСФСР-иң опера ве балет театры Ашгабада гастрола гелйэр. Театрың Рубинштейниң «Жын», Гуноның «Фауст» операларыны гөркезмеги оны хас-да толгундыряр. Онуң опера сунгаты хакындакы гөзъетими гиңелйэр, онда опера язмак җошгуны барха гүйчленйэр.

1940-нжы йылда ол Ленинград дөвлет консерваториясына консультация гидйэр. Консерваторияның мугаллымы Николай Андреевич Тимофеев оңа саз теориясыны, айдымларың жанрларыны өвренмэге көмек берйэр. Ыхласлы зэхмет чекмек билен Даңатар тиз вагтың ичинде гармония, полифония усуллары билен танышяр.

1940-нжы йылың ахырларында ол өз мугаллымы билен бирликде Гаража Буруновың либреттосы эсасында «Сейди» операсыны язмага гиришйэр. Опера тиз вагтың ичинде язылып гутарыляр, эмма онуң язан бу илкинжи операсы шовлы болуп чыкмады. Бу ягдай онуң элини соватман, гайтам хыжувыны артдыряр.

1941-нжи йылда Бейик Ватанчылык уршы башланяр, композитор фронтчулара багышлап, рух гөтерижи, ватанчылык темаларында көп маршлар ве айдымлар язяр. 1941-нжи йылда композитор Шахтер билен бирликде «Сейди» операсының үстүнде тэзеден ишлейэр. Бу гезек хем чеперчилик кемчиликлери себэпли, опера шовлы чыкмады. Операның икинжи гезек хем шовсуз чыкмагы оны рухдан дүшүрмейэр. Ол вагтлайынча опера гирйэн жанрларың үстүнде ызыгидерли ишлемэге башлаяр, көп дүрли сесли хор айдымларыны, екеликде айтмак үчин айдымлар, маршлар ве танслар язяр, халк айдымларыны дүрли саз гуралларына гечирйэр ве хор үчин ишлейэр. Бу болса онуң дөредижилик тежрибесини хас хем байлашдыряр.

1941-нжи йылда театрың дирижёры эдилип түркмен яшларындан илкинжи гезек Даңатар белленйэр. Ол театрда Адриан Шапошниковың «Зөхре — Тахыр», «Гүл — Билбил», композиторлар Шахтериң ве Ашыр Кулыевиң «Абадан» (икинжи варианты) операларына, композитор Астафьевиң «Бакҗасарай фонтаны», композитор Крейниң «Лауренсия» балетлерине дирижёрлык эдйэр. Шейлеликде Даңатар Өвезов гысга вагтың ичинде операның дүрли усуллары, оркестриң гизлин сырлары ве айры-айры инструментлериң специфик айратынлыклары билен якындан таныш боляр. Умуман айдыланда, опера театры онуң үчин дөредижилик мекдеби болды.

Бирнәче кемчиликлериниң болмагына гөрә, ёкарда гөркезилен түркмен опералары тиз сахнадан дүшди, шунуң нетижесинде опера театры тәзе репертуара мәтәч боляр. Сунгат ишлери барадакы управление тәзе түркмен операсыны язмак барада түркмен композиторларына йүзленйәр. Сунгат ишгәрлериниң бирнәчелери «Шасенем—Гарып» халк дессанының эсасында балет язмак теклибини гиризйәрлер. Даңатар болса бу дессана опера язылса хас говы болар диен теклиби гиризйәр. Бу теклиби Түркменистан Коммунистик партиясының Меркези Комитети голдаяр. Операны язмагы Даңатар Өвезова ве Адриан Шапошникова табшырярлар. Даңатар Өвезов опера материал топламак үчин районлара, колхозлара гидип, багшылар, сазандалар, айдымчылар билен душушып, олар билен маслахат гечирйәр, халк мукамларыны өвренйәр ве топлаяр. Шейлеликде, бу затларың хеммеси операның шовлы чыкмагына улы көмек эдйәр. Даңатар 1944-нжи йылда Мейтус билен бирликде «Лейли — Меҗнун» операсыны язмага гиришйәр. Бу опера 1945-нҗи йылда язылып гутарыляр ве 1946-нҗы йылда сахнада гоюляр. Операның премьерасы үстүнликли гечйәр.

Даңатар көп йыллап Адриан Шапошников билен билеликде «Айна» операсының үстүнде ишлейәр, персонажлар билен таныш боляр. Ол халычыларың дурмушы билен таныш болмак үчин Гөкдепеде, Бәхерденде, Гызыларбатда, Газанҗыкда ве бейлеки районларда боляр, оларың арзувларыны, хәсиетлерини, дәплерини, пикир-дуйгуларыны өвренйәр. «Айна» операсы 1957-нҗи йылың башларында Түркмен дөвлет опера ве балет театрының сахнасында үстүнликли гоюлды ве томашачылар тарапындан оңат гаршыланды.

Даңатар Өвезов агзалып гечилен дөрт операдан башга-да хор үчин айдымларың ве екеликде айдылян айдымларың 100-ден говрагының, оркестр үчин бирнәче эсерлериң авторыдыр.

Даңатар диңе дөредиҗилик иши билен чәкленмән, җемгыетчилик ишине хем актив гатнашыҗыдыр. Ол 8 йылың довамында Түркменистан композиторлар союзының башлыклыгына ызыгидерли сайланяр.

1948-нҗи йылда Даңатар квалификациясыны артдырмак үчин Москваның дөвлет консерваториясына окува гидйәр. Москвада 1951-нҗи йыла ченли болуп, консерваторияның мугаллымы, сунгатда ат газанан ишгәр, Сталин байрагының лауреаты, бирнәче операның авторы Сергей Артемьевич Баласаняндан сапак аляр.

Консерваторияда сазың теориясы, гармония, полифония, саз эдебиятлары ялы предметлер билен якындан таншып, өзүниң билимини хас-да байлашдыряр. Ол Москвада болан дөврүнде-де энчеме эсер язяр. Даңатар шол йыл совет композиторларының Москвада гечирилен биринҗи гурултайында СССР Композиторлар союзының правлениесиниң членлигине сайланяр.

1952-нжи йылда Ашгабат шәхеринде гечирилен айдым конкурсында Даңатарың эсери 1, 2, 3-нжи ерлере мынасып болды.

Даңатар Өвезов өзүниң битирен хызматлары үчин Зәхмет Гызыл Байдак ве Хормат Нышаны орденлерине мынасып болды хем-де ТССР Ёкары Советиниң Президиумының Хормат хаты билен бирнәче гезек сылагланды.

ДАҢАТАР ӨВЕЗОВЫҢ ДӨРЕДИЖИЛИГИ

Даңатар Өвезовың дөредижилиги түркмен саз сунгатыны белли бир дережеде байлашдырды. Ол милли түркмен операсыны дөретмекде ве өсдүрмекде көп ишлер битирди.

Ол композитор Шахтер билен билеликде «Сейди», Шапошников билен «Шасенем—Гарып» (либреттосы Гаража Буруновыңкы), «Айна» (либреттосы Гара Сейитлиевиңки ве Гүсейн Мухтаровыңкы), Юлий Мейтус билен «Лейли—Межнун» (либреттосы Гаража Буруновыңкы) операларыны язды. Операларың ичинде түркмен халк айдымларыны гиңден уланмагы, халк айдымларының интонациясында тәзе айдымлар дөретмеги, түркмен саз лабзының гурлушыны, хәсиетлерини ве ритмики айратынлыкларыны гови билмеги сазының халка хас голай болмагына көмек эдип, онуң язан операларына гирйән персонажлар чуң дуйгулылыгы билен тапавутланяр.

«ШАСЕНЕМ — ГАРЫП» ОПЕРАСЫ

«Шасенем—Гарып» операсыны Даңатар Өвезов Түркменистаның сунгатда ат газанан ишгәри Адриан Шапошников билен билеликде 1944-нжи йылда язып гутарды. Операны илкинжи гезек сахнада гоян СССР-иң халк артисти Алты Гарлыев болуп, дирижёры хем ТССР-иң ат газанан артисти Хыдыр Аллануровды, суратыны чекен болса А. Ф. Лушинди. Баш ролларда ойнанлар: Шасенем — СССР-иң халк артисткасы Мая Кулыева ве ТССР-иң халк артисткасы Аннагүл Аннакулыева, Гарып — ТССР-иң халк артистлери Хожав Аннадурдыев ве Ёламан Хуммаевди. Опера «Шасенем—Гарып» дессанының эсасында языландыр. Операның либреттосыны язан Гаража Бурунов опера тәзе персонажлар хем гошупдыр. Либреттоның тәзеден гиризен образы — Гарыбың ёлдашы Илмырадың образы ве дүрли тәзе эпизодлар операны гүйчлендирипдир.

«Шасенем — Гарып» операсы Түркмен эдебиятының ве сунгатының 1955-нжи йылда Москвада гечирилен онгүнлүгинде доганлык халкларың томашачыларының өңүнде улы шөхрата эе болды. Эдебият ве сунгат танкытчыларының энчемеси бу опера положител баха берди.

РСФСР-иң сунгатда ат газанан ишгәри профессор В. Нобольский «дессандакы дүрли образларың, дәп-дессурларың, гылык-хәсиетлериң түркмен халкына хас голай болмагы операның сазының шовлы чыкмагына көмек эдипдир, операның мылайым тәзе хеңлери диңе партитурада дурман, ол органики гөрнүшде эркин симфония өсүшине элтилйәр, бу хили багланышыклы өсүш бейик опера формаларында хем гиңден уланыляр» дийип белләп гечйәр. РСФСР-иң халк артисткасы Е. Кругликова операның мазмуныны, ерине етирилишини, мылайым еңил сазыны, Даңатар Өвезовың уссатлык билен дирижёрлык эдишини өвүп гечипди.

Танкытчы Е. Фолькович, дирижёр Е. Рацлер, композитор М. Коваль операның динамики гурлушына, персонажларың ерли-ериңделигине, уссатлык билен ерине етирилишине, сазының шовлы чыкышына, оңат сахналашдырылышына улы баха бердилер.

«Шасенем — Гарып» операсы 17 йылың ичинде 525 гезекден говрак томашачылар тарапындан диңленилди. Опера ве балет театрының репертуарында бу опера халкың иң бир сөййән операларының бири болуп галды. Операның кәбир бөлеклери чепер хөвесҗеңлер коллективлериниң хем репертуарларына гирди.

«ЛЕЙЛИ — МЕҖНУН» ОПЕРАСЫ

«Лейли—Меҗнун» операсыны Даңатар Өвезов Украинаның ве Түркменистаның сунгатда ат газанан ишгәри Юлий Мейтус билен билеликде 1946-нҗы йылда язып гутарды. Операның либреттосыны Андалыбың «Лейли—Меҗнун» атлы дессаны эсасында Түркменистаның сунгатда ат газанан ишгәри Гаража Бурунов язды.

Бу операның «Шасенем—Гарып» операсындан тапавуды авторың халк айдымларыны уланмак билен бирликде өзүниң оригинал сазларыны хем көп гиризенлигидир. Кәбир гиризилен тәзе сазлар халк мукамларына гаты голайдыр. Опера оркестриң овaз безеглери билен безелен чепер полифоники (дүрли сесли) айдым ансамбллары башарныклы гиризилипдир. Умуман айданыңда, бу операның полифоники дили авторың эңки дөреден операларыныңкыдан хас говудыр, чепердир. Операның динамики конфликтлерини хас-да гүйчлендирмек үчин либреттоçы тарапындан гиризилен Көмек, ымам, көпчүлик, Мекге сахнасы ялы тәзе персонажлар опeрадакы социал конфликтлери бири-бирлери билен оңат багланышдырмага улы көмек эдипдир.

Опера оркестриң гириш сазы билен башланяр. Бу гириш сазы әхли болуп гечйән конфликтлери, арзувлары гысгача өз ичине аляр. Гириш сазыны диңлемек билен томашачы тебигат билен баглы болҗак вакала-

рың барлыгына гөз етирйәр. Бу гириш сазы айратынлыкда хем симфоники оркестрлериң репертуарларына гиризмек болар. Операдакы персонажларың образлары сазда гылыкларына, максатларына лайыклыкда берлипдир. Межнунын образы бүтин операның эсасы темасы хөкмүнде херекет эдйәр. Бу лейтмотив томашачылара ёл гөркезмек билен, тәзе гиризилен мелодиялара тиз өвренишмеклерине көмек эдйәр. Опера Түркмен дөвлет опера ве балет театрының репертуарында дурнуклы орун тутды.

«АЙНА» ОПЕРАСЫ

Бизиң коммунизм гуруҗы бейик халкымызы васп этмекде хәзирки заман темасындан көп композиторлар опера дөретмәге чалышярлар. Эмма небсимиз агырса-да, композиторларың шол адамларың дурмушы, зәхмет чекишлери, арзувлары, арагатнашыклары... билен якындан таныш дәлдиклери үчин оларың бу темада дөреден эсерлери хем шовсуз болуп чыкяр. Композитор Даңатар Өвезов ве Адриан Шапошников көп вагтлап хәзирки заман темасында язылан оңат опера либреттосыны гөзләп гездилер. Ахырда хем Гара Сейитлиев ве Гүсейн Мухтаров тарапындан язылан, түркмен халычыларыны васп эдйән либреттоны сайлап алдылар. Бу либреттоның хем үстүнде энчеме вагтлап чекишмелер гитди. Бирнәче гезек дүзедилип, оңа «Алтын эллер» ады дакылды. Операның сахнада гоюлмазының өң янында болса, операның баш гахрыманы болан Айнаның образы, гылык-хәсиети, рухубелентлиги, дөредиҗилик уссатлыгы тайдан хас тапавутлананлыгы гөз өңүнде тутулып, оңа «Айна» ады берилди. Бу опера авторлар тарапындан улы полифоники хорлар ве довамлы ариялар, балет номерлери ялы классыкы формалар гиризилмәндир, бу болса, бир тарапдан, операның кемчилигидир. Эмма гиризилен речитативлер, ариоза, кичи ариялар ве кичи балет номерлери, хор айдымлары, айдышыклар томашачылары оңат канагатландыряр. Операның гириш сазы (увертюрасы) диңлейҗилери опера гирйән эсасы мукамлар билен гысгача танышдыряр ве олара сахнада башланҗак илкинҗи вакалара дүшүнмәге көмек эдйәр. Операдакы халычыларың айдымы «Эй дарагым, батлан», «Айна гыз чепер-чепер», «Бейик Ленин» ялы номерлер гысга вагтың ичинде халкың арасына яйрады.

Опера гүлләп өсйән ватанымызың огулларының ве гызларының бейик Ленине, коммунистик партия миннетдарлык билдирип айдян «Бейик Ленин» атлы дабаралы хоры билен гутаряр. Операны илкинҗи гезек сахнада гоян ТССР-иң халк артисти Хожав Аннадурдыев ве артист М. Кепбановдыр, дирижёрлык эден Хыдыр Аллануров болуп, художниги хем Хакы Аллабердиевдир.

АЙДЫМ ДӨРЕДИҖИЛИГИ

Даңатар Өвезов дүрли жанрларда дөредилен 100-е голай айдымың авторыдыр. Онуң дөреден эсерлеринде оратория кантаталар, поэмалар, баллада, романслар, маршлар, акапелла хорлары, көпчүлик хор айдымлары, чагалара дегишли хорлар, екеликде айтмак үчин айдымлар бар. Эсерлер белли түркмен языҗылары Берди Кербабаевиң, Гаража Буруновың, Рехмет Сейидовың, Гара Сейитлиевиң, Аман Кекиловың, Чары Ашыровың ве классык шахырлар Магтымгулы Пырагының, Молланепесиң сөзлерине языландыр. Даңатар Өвезов айдым дөретмекде языҗы Гара Сейитлиев билен хас хем ыснышыклы ишлейәр. Композитор дөреден айдым эсерлериниң көпүсини шонуң сөзлери эсасында язяр. Айдымларың темасы түркмен халкының медениети ве дурмушы билен баглы болуп, оларда бейик Ленине, коммунистик партия, зәхмете, гахрыманчылыга, ватан сөймеклиге, түркмен пагтачыларына ве небитчилерине, канал гуруҗылара ве достлуга улы орун берилйәр. Айдымларың лабызларында түркмен айдым фольклоры гинден уланылыпдыр. Композиторың түркмен халк айдымларыны оңат пейдаланып билйәнлиги себәпли, онуң дөреден айдымлары халкың сөйгүсине мынасып боляр, Даңатар Өвезов өз эсерлеринде халк айдымларыны башарҗаңлык билен уланяр, герек еринде шолардан бөлеҗиклер хем гетирйәр, эмма халк айдымларыны оңат билениңде-де онуң уланан шол бөлеҗиклериниң халк айдымындандыгына гөз етирмек аңсат дәлдир. Чүнки ол шол я-да башга халк айдымының ритмини, темпини дүйбүнден өзгердйәр, бу болса халк мукамының эсасында тәзе мукамың йүзе чыкмагына элтйәр. Даңатар Өвезовың хор эсерлери Түркменистан дөвлет хоруның, опера ве балет театрының хоруның, пионерлер көшгүниң, мекдеп ве чепер хөвесҗеңлер хорларының репертуарларында дүйпли орун тутуп, халкымыза эстетик тербие бермекде эп-эсли көмек эдйәр. Талантлы композиторың екеликде айдылян айдымларыны СССР-иң халк артисткасы Мая Кулыева, ТССР-иң халк артисткасы Аннагул Аннакулыева, ТССР-иң халк артисти Хоҗав Аннадурдыев ве башгалар халка пропагандирлемекде улы роль ойнадылар.

ҮЧ КАНТАТА

Кантата итальян сөзи болуп, «айдым айтмак» диймекдир. Кантата улы айдым эсерлери гирйәр, эсериң бу гөрнүшинде хайсы хем болса бир вака беян эдилйәр я-да адам шөхратландырыляр. Даңатар Өвезовың үч кантатасы болуп, олар Чары Ашыровың сөзлерине язылан «Ватан», Гаража Буруновың сөзлерине язылан «Зәхмет соңы рехнетдир» ве Гусейн Мухтаровың сөзлерине язылан «Дутарың овазы» атлы кантаталардыр.

«Ватан» кантатасында түркмен халкының бейлеки доганлык совет халклары билен билеликде Бейик Ватанчылык уршы йылларында душмана гаршы гахрыманчылыклы гөреши, ватана вепалылыгы суратландырыляр.

«Зәхмет соңы рехнетдир» кантатасында совет гурлушыгына Түркменистаның зәхметкешлериниң гошан улы гошанды шөхратландырылыпдыр.

«Дутарың овазы» кантатасының 1-нҗи бөлүминде чопаның башдан гечирен газаплы гүнлери ве онуң ян ёлдашы дутарың овазы кантатаның 2-нҗи бөлүминде совет гурлушыгы дөврүнде азат чопаның дутарының овазының шадыян яңланышы васп эдилйәр.

Даңатар Өвезов 20-ә голай романс языпды. Ол романсларың хеммеси шахыр Гара Сейитлиевиң ве Магтымгулы Пырагының сөзлеринедир. Романс айдымларына халк саз гуралларының сазандарлык этмегинде екеликде айдылян дүрли мазмунлы лирики айдымлар гирйәр. Айдымың бу гөрнүши халк айдымларына хас голайдыр, оңа гөрә-де бу халкың сөййән айдым жанрларының биридир. Композиторың шахыр Гара Сейитлиевиң сөзлерине дөреден «Халлы гөзел», «Днеприң кенарында», «Жош каналым», «Первана», Магтымгулы Пырагының сөзлерине дөреден «Гөзлериң», «Айрылдым» романслары халк арасында гызгын гаршыланяр.

Даңатар Өвезов акапелло хорларының 15-ден говрагының авторыдыр. (Саз гуралсыз полифоники усул билен айдылян хор эсерлерине академики капелло я-да капелло дийилйәр. Акапелло хор эсерлери көпленч ёкары хүнәрли хор коллективлери тарапындан ерине етирилйәр).

Даңатар Өвезов тарапындан дөредилен акапелло хорларың арасында Берди Кербабаевиң сөзлерине язылан «Нәме үчин», «Шетдалы», «Вахарман», Рехмет Сейидовың сөзлерине язылан «Мени», Магтымгулы Пырагының сөзлерине язылан «Гитсең — бар аман» эсерлери өзлериниң улы чеперчилиги билен хас тапавутланярлар. Поэма-монолог эсерлерден лирики шахыр Молланепесиң сөзлерине дөредилен «Истәпки гөзел ярың» атлы эсериң чеперчилигини белләп гечмек герек. Эсерде шахыр тарапындан өңе сүрлен сөйгини чуңңур дуймак билен, адамың сөйги билен гатнашыгындакы пейда болян ички дуйгыны композиторың сазда уссатлык билен беян эдиши диңлейҗилери хайран галдыряр ве оларда композитора болан гуванҗы артдыряр.

Даңатар Өвезовың дөреден «Ватан», «Гызылсув», «Көпетдагда», «Москва» ялы хор айдымлары диңе бир профессионал хор коллективлериниң репертуарына дәл-де, эйсем чепер хөвесҗеңлер коллективлериниң репертуарына-да ымыклы гирди. «Айнабат», «Гызлар», «Пөвризе» ялы бирнәче айдымлары болса дилли түйдүкде халк ичинде уссатлык билен ерине етирйәрлер.

Даңатар Өвезов түркмен саз сунгатында дегишме айдымларыны (частушкалары) илкинжи гиризенлериң биридир. Онуң шахыр Бекге Пүрлиевиң сөзлерине дөреден «Розыгүл», Аман Кекиловың сөзлерине дөреден «Жора жан», Гаража Буруновың сөзлерине дөреден «Ёк, ёк», Баба Жапаровың сөзлерине дөреден «Ол гыз маңа гарамады» ялы дегишме айдымлары еңил ве тәсир эдижи оңат лабза эе боланы үчин олары чепер хөвесжеңлериң тас хеммеси диен ялы ерине етирйәр. Онуң чагалар хоры үчин дөреден «Чал барабан», «Пионер, мең көшгүм бар», «Ленин» ялы эсерлери айдым байрамчылыкларында республикамызың чагалар коллективлериниң хоры тарапындан айдылып гелинйәр. Айдым ве танс гөрнүшинде билеликде ерине етирилйән эсерлер энтек түркмен саз сунгатында аздыр. Бу жанр халк тарапындан сөйүлйән жанрларың биридир. Түркмен сунгатына шейле жанр рус сунгатының тәсири нетижесинде гечип башлады. Даңатар Өвезовың айдым ве танс билен ерине етирмек үчин дөреден «Колхозың гүли», «Лэле жан» диен айдымлары бу жанрың өсмеги үчин ёл ачды.

Даңатар Өвезов түркмен опера сунгатының дүйбүни тутужыдыр. Ол дүнйә саз эдебиятындакы дүрли жанрлары түркмен саз эдебиятына чеперчилик билен гечирмеги башармакда дөвүрдешлеринден хас тапавутланды. Онуң коммунистик партия, совет адамларының азат зәхметине, пагтачылара, халкларың достлугына, небитчилере, сөйгә, совет солдатларына багышлап дөреден эсерлери ватанымызың дүрли күнжеклеринде яңланяр. Өвезовың эсерлериниң мазмунының ве формасының бири-бири билен берк баглылыгы онуң дөредижилигини халка хас голайлашдыряр. Ол өз дөредижилиги билен партияның ве хөкүметимизиң хер бир чагырышына миллй мазмунлы эсерлери билен өз вагтында сесленйәр. Бай лабызлы таланта эе болан Даңатар Өвезов халкымызың дурмушында болуп гечйән вакаларың душундан гечмән, олара өз вагтында сесини гошяр. Түркмен саз сунгатыны байлашдырмаклыга улы гошант гошан композитор Даңатар Өвезов түркмен саз сунгатының гөрнүкли ишгәрлир.

А. Режебов

ГӨЗЛЕРИҢ

Сөзлери Магтымгулыныңкы

Allegro moderato.

8

pp

mf

mf

1. Се_бәп бол_ды я - нан жа - на,
2. Пе_рим, ял_ңыз-е - ке йөр - ме,

Җел_лат_дыр га_ра - гөз_ле - риң;
Я_ман әх_ли йү_зүн гөр - ме,

8

Е - тир - мез нур - бат - а - ма - на,
Сы - я га - ша ча - лып сүр - ме,

8

Жел - лат - дыр га - ра гөз - ле - риң. А -
А - пат - дыр га - ра гөз - ле - риң. Жел -

- пат - дыр га - ра гөз - ле - риң.
- лат - дыр га - ра гөз - ле - риң.

mf
Ай

3 3 3 3

accel.

8

tr

f *cresc.*

Җел-лат-дыр га-ра гөз-ле-риң.

Ай

А-пат-дыр га-ра гөз-ле-риң. ях хах ха-рей

Сы - я га - ша - лей ча -
Му - сул - ма - ны - ңей ча -

tr tr tr tr tr tr

лып сур - ме,
дин - и - ма - ны,

А - пат - дыр
ым - мат - дыр

га - ра гөз - ле - риң.

Жел -

- лат - дыр га - ра гөз - ле - риң.

rit.

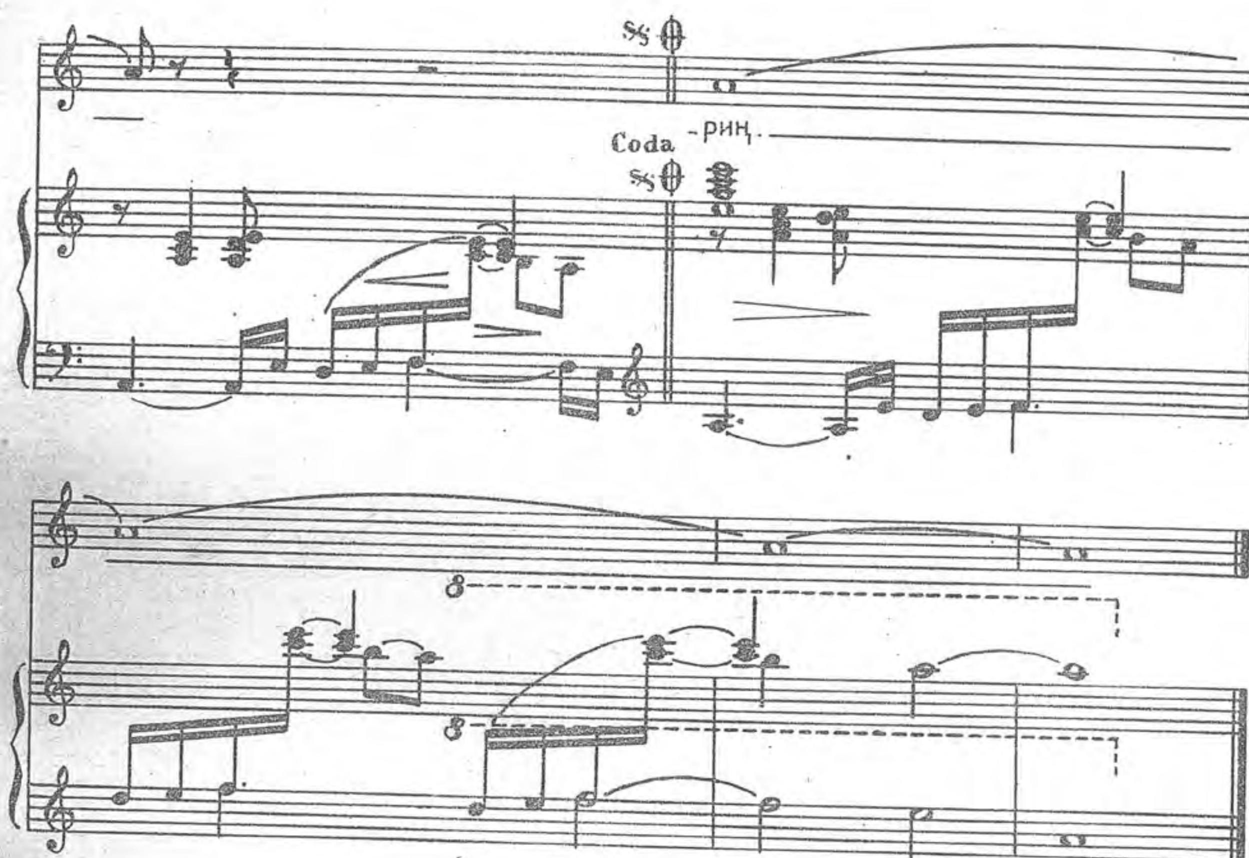

Себэп болды янан жана,
Җеллатдыр гара гөзлериң;
Етирмез нурбат-амана,
Җеллатдыр гара гөзлериң.

Перим, ялңыз-еке йөрме,
Яман эхли йүзүн гөрме,
Сыя гаша чалып сүрме,
Апатдыр гара гөзлериң.

Җеллат гөзлер, аман-аман,
Дүнйэ йүзүн кылдың думан,
Ашык эхлин эйлэп биҗан,
Рахатдыр гара гөзлериң.

Магтымгулы, яр арманы,
Агладар бешер-гулманы,
Мусулманың дин-иманы,
Ымматдыр гара гөзлериң.

ГИТСЕҢ—БАР АМАН

Сөзлери
Магтымгулыныңкы

Moderato.

S.

A. „Йү-зи та-ба - на, та-ба-на.“ „Йү-зи та-ба - на, та-ба-на.“

T.

B. Дий-дим: та - ба - на.“ Дий-дим: та - ба - на.“

S.

A. „Йү-зи та-ба - на, та-ба-на.“ „Йү-зи та-ба - на, та-ба-на.“

T. Дий — дим: „Йү-зи та - ба —

B. Дий-дим: та - ба - на.“ Дий-дим: та - ба - на.“

S. Дий-ди: „Мең-зәр Мең-ли хан —!“

A. „Йү-зи та-ба - на, та-ба-на.“ Дий-ди: „Мең-зер —

T. - на —.“ Дий-ди: „Мең-зер —

B. Дий-дим: та - ба - на.“ Мең - ли хан —!“

S. Дий-дим: Дий-ди: „Көнүлдир вей- ран.“
A. Дий-дим: Дий-ди: „Йүзи табана, табана.“
T. Дий-дим: „Гойдун армана.“ Дий-ди: вей- ран.“
B. Дий-дим: Дий-ди: Дий-дим: та-ба-на.“

mf
S. Дий-дим: „Өлерем им- ди.“
A. „Өлерем имди, рәхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки: рәхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки:
T. Дий-дим: „Өлерем им- ди.“
B. Дий-дим: „Өлерем имди, рәхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки: рәхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки:

f
S. Дий-ди: „Галар сен а- ман.“
A. рәхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки: рәхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки: рәхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки:
T. Дий-ди: „Галар сен а- ман.“
B. рәхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки: рәхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки: рәхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки:

S. Дий-дим: „Ок кир-пик-ле-риң ——.“ Дий-ди: „Гаш-ла-рым ке-
A. рәхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки: рәхм-эй-ле.“ Ол Дий-ди: Дий-ди: „Гаш-ла-рым ке-
T. Дий-дим: „Ок кир-пик-ле-риң ——.“ Дий-ди: „Гаш-ла-рым ке-
B. рәхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки: рәхм-эй-ле.“ Ол Дий-ди: Дий-ди: „Гаш-ла-рым ке-

dim.
S. -ман ——
A. -ман ——.“ Дий-дим-ки: „Пу-шеш гей-миш ——.“
T. -ман ——
B. -ман ——.“ Дий-дим-ки: „Пу-шеш гей-миш ——.“

S. *Закр. ртом*
A. Дий-ди: „До-ны-зе-реф-шан ——.“ „Йүз-де хал-лар бар хал-лар бар.
T. *Закр. ртом* Дий дим: „Йүз-де
B. Дий-ди: „До-ны-зе-реф-шан ——.“ Дий-дим: хал-лар бар.“

S. Дий_ди: „Рой _ да гүл_лер хей.“

A. „Йүз_де хал_лар бар, хал_лар бар.“ Дий_ди: „Рой _ да гүл_лер хей.“

T. хал ___________ _ лар бар.“

B. Дий _ дим: хал _ лар бар.“ Дий _ дим: хал _ лар бар.“

S. Дий _ ди: „Шәх_ди дил_лер

A. Дий_дим: Дий _ ди:

T. Дий _ дим: „Гум_ры зы_бан_дыр.“ Дий _ ди: „Шәх_ди дил_лер

B. Дий_дим: Дий _ ди:

S. хей ___________ .“ Дий _ дим: „Гел_сен ха_бар_лаш пе_

A. „Шәх_ди дил_лер хей, дил_лер хей.“ „Ө_ле_рем им_ди, рәхм_эй_ле.“

T. хей ___________ .“ Дий _ дим: „Гел_сен ха_бар_лаш пе_

B. Дий _ дим: хал _ лар бар.“ Дий_дим: „Ө_ле_рем им_ди, рәхм_эй_ле.“

S. -рим ________." Дий - ди: „Ёк бил-ер ил - лер
A. Дий-дим-ки: рэхм-эй-ле." Дий-дим-ки: рэхм-эй-ле." Дий-дим-ки: рэхм-эй-ле."
T. -рим ________." Дий - ди: „Ёк бил-ер ил - лер
B. Дий-дим-ки: рэхм-эй-ле." Дий-дим-ки: рэхм-эй-ле." Дий-дим-ки: рэхм-эй-ле."

S. хей ________." Дий-дим: „Ол не сер-ви - дирей ____."
A. Дий-дим-ки: „Рэхм-эй-ле." Дий-дим-ки: „Рэхм-эй-ле." Дий-дим-ки: „Рэхм-эй-ле." Ол Дий-ди:
T. хей ________." Дий-дим: „Ол не сер-ви - дирей ____."
B. Дий-дим-ки: „Рэхм-эй-ле." Дий-дим-ки: „Рэхм-эй-ле." Дий-дим-ки: „Рэхм-эй-ле." Ол Дий-ди:

S. Дий - ди: „Ин - че бил-лер хей ________
A. Дий - ди: „Ин - че бил-лер хей ____." Дий - дим: „Та - вус
T. Дий - ди: „Ин - че бил-лер хей ________
B. Дий - ди: „Ин - че бил-лер хей ____." Дий - дим: „Та - вус

S.
A. не кай_дан?"
T.
B. не кай_дан?"

V Закр. ртом

Дий_ди: „Җа_йы – Хин_дис_тан

Закр. ртом

Дий_ди: „Җа_йы – Хин_дис_тан

dim.

dim.

dim.

dim.

Дий_ди: „У_ку_да ай_ым."

Дий_ди: „У_ку_да ай_ым."

Дий_дим: „Ги_җəң га_раң_кы."

Дий_ди: „Кир – пи_гим–я_йым."

Дий_ди: „Кир – пи_гим–я_йым."

Дий_дим: „Ким_лер я_са_вул?"

Дий_ди: „Кир – пи_гим–я_йым."

Дий_дим: „Ким_лер я_са_вул?"

S.
A.
T.
B.

Дий-дим: „Кай-да мес-ге-ниң?“

Дий-ди: „Ла-ме-кан жай-ым.“

Дий-ди: „Ла-ме-кан жай-ым.“

Дий-ди: „Ла-ме-кан жай-ым.“

S.
A.
T.
B.

Дий-дим: „Зе-реф-шан э-рер.“

rit. *f*

Дий-ди: „Көв-сер-дир ла-йым.“

Дий-ди: „Көв-сер-дир ла-йым.“

Дий-ди: „Көв-сер-дир ла-йым.“

Дий-ди: „Көв-сер-дир ла-йым.“

S.
A.
T.
B.

Дий-дим: „Он-дан бер ма-ңа!“

Дий-дим: „Он-дан бер ма-ңа!“

Дий-дим: „Он-дан бер ма-ңа!“

Дий-дим: „Он-дан бер ма-ңа!“

pp Solo

Дий-ди: „Ис-тәр-миш би -

rall.

S. -җан ___ ." би -

A. би - җан ___ ."

Закр. ртом

Закр. ртом

Закр. ртом

Закр. ртом

S. Дий-дим: „Эй Маг-тым-гу - лы ___

T. Дий-дим: „Эй Маг-тым-гу - лы ___

S. Дий-дим: „Ол не ог-лан-дыр?“

A. Дий-ди: „Гөз-лер яш бо - лар ______!“

pp Дий-ди: „Сиз-ге баш бо-лар.“

T. Дий-дим: „Ол не ог-лан-дыр?“

B. Дий-ди: „Гөз-лер яш бо - лар ______!“

pp Дий-ди: „Сиз-ге баш бо-лар.“

S. *mf* Дий - дим: „Я - кын - дыр Кә - бе ______.“

A. Дий - дим: „Я - кын - дыр Кә - бе.“ Дий - дим-ки: рәхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки:

T. *mf* Дий - дим: „Я - кын - дыр Кә - бе ______.“

B. Дий - дим: „Я - кын - дыр Кә - бе.“ Дий - дим-ки: рәхм-әй-ле.“ Дий-дим-ки:

S. Дий - ди: „Кө - не даш бо - лар ______.“

A. рәхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки: рәхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки: рәхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки:

T. Дий - ди: „Кө - не даш бо - лар ______.“

B. рәхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки: рәхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки: рәхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки:

S. Дий-дим-ки: „Яг-шы за - ман - дыр.“ Дий-ди: „Бу хем дүйш бо-

A. рэхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки: рэхм-эй-ле.“ Ол Дий-ди: Дий - ди: „Бу хем дүйш бо-

T. Дий-дим-ки: „Яг-шы за - ман - дыр.“ Дий-ди: „Бу хем дүйш бо-

B. рэхм-эй-ле.“ Дий-дим-ки: рэхм-эй-ле.“ Ол Дий-ди: Дий - ди: „Бу хем дүйш бо-

Закр. ртом

S. -лар ________.“

A. -лар ________.“ Дий-дим: „Ин - ди ги - дер мен.“

T. -лар ________.“

Закр. ртом

B. -лар ________.“ Дий-дим: „Ин - ди ги - дер мен.“

S.

A. Дий - ди: „Гит - сен бар - а - ман ________!“

T. Дий - ди: „Гит - сен бар а - ман ________!“

B.

Дийдим: «Йүзи табана». Дийди: «Меңзәр Меңли
хан!»
Дийдим: «Гойдуң армана». Дийди: «Көңүлдир
вейран».
Дийдим: «Өлерем имди». Дийди: «Галар сен
аман».
Дийдим: «Ок кирпиклериң». Дийди: «Гашларым
кеман».
Дийдим ки: «Пушеш геймиш». Дийди: «Доны —
зерефшан».
Дийдим: «Йүзде халлар бар». Дийди: «Ройда
гүллер хей».
Дийдим: «Гумры зыбандыр». Дийди: «Шәхди
диллер хей».
Дийдим: «Гел сен, хабарлаш». Дийди: «Билер иллер
хей».
Дийдим: «Ол не сервидир?» Дийди: «Инче биллер
хей».
Дийдим: «Тавус кайдандыр?» Дийди: «Жайы —
Хиндистан».
Дийдим: «Гижәң гараңкы». Дийди: «Укуда айым».
Дийдим: «Кимдир ясавул?» Дийди: «Кирпигим —
яйым».
Дийдим: «Кайда месгениң?» Дийди: «Ламекан
жайым».
Дийдим: «Зерефшан эрер». Дийди: «Көвсердир
лайым».
Дийдим: «Ондан бер маңа?!» Дийди: «Истәрмиш
бижан».
Дийдим: «Эй Магтымгулы!» Дийди: «Гөзлер яш
болар!»
Дийдим: «Ол не огландыр?» Дийди: «Сизге баш
болар».
Дийдим: «Якындыр Кәбе». Дийди: «Көне даш
болар».
Дийдим: «Ягшы замандыр». Дийди: «Бу хем дүйш
болар».
Дийдим: «Инди гидер мен». Дийди: «Гитсең —
бар аман!».

ОЯН

Сөзлери
Молланепесиңки

Allegro moderato.

S.
A. p
Гарк о-луп гаф-лат-да ят-ма, нәз-ли дил-да-рым, о-ян!
T.
B. p
Гарк о-луп гаф-лат-да ят-ма, нәз-ли дил-да-рым, о-ян!

S.
A.
Гарк о-луп гаф-лат-да ят-ма, нәз-ли дил-да-рым, о-ян!
T.
Гарк о-луп гаф-лат-да ят-ма, нәз-ли дил-да-рым, о-ян
B.
Гарк о-луп гаф-лат-да ят-ма, нәз-ли дил-да-рым, о-ян!

S.

A.

Гарк о - луп гаф - лат-да ят - ма, нәз - ли дил - да - рым, о - ян!

T.

! о - я.

B.

Гарк о - луп гаф - лат-да ят - ма, нәз - ли дил - да - рым, о - ян!

S.

A.

Аг - зы гун - ча, диш - ле - ри дүр, зүл - пи зун - на - рым, о - ян!

T.

-ней !

B.

Аг - зы гун - ча, диш - ле - ри дүр, зүл - пи зун - на - рым, о - ян!

S.

Бил - би - ли - за - рың ге - лип - дир, хус - ны рух - са - рым, о - ян!

A.

Бил - би - ли - за - рың ге - лип - дир, хус - ны рух - са - рым, о - ян!

T.

Бил - би - ли - за - рың ге - лип - дир, хус - ны рух - са - рым, о - ян!

B.

Бил - би - ли - за - рың ге - лип - дир, хус - ны рух - са - рым, о - ян!

S. Ал я - ңак - да кә - ки - ли - ов - сун - жы ша - ма - рым, о - ян!

A. Ал я - ңак - да кә - ки - ли - ов - сун - жы ша - ма - рым, о - ян!

T. Ал я - ңак - да кә - ки - ли - ов - сун - жы ша - ма - рым, о - ян!

B. Ал я - ңак - да кә - ки - ли - ов - сун - жы ша - ма - рым, о - ян!

S.

A. Биз ге - лен - де эл - мы - дам, у - ку - да би - ма - рым, о - ян!

T. я - рей

B. Биз ге - лен - де эл - мы - дам, у - ку - да би - ма - рым, о - ян!

S. А о - я - ней

A. Эй со - вер я - рым, о - ян!

T. о - я - ней

B. Эй со - вер я - рым, о - ян!

S.

A.

Дост сө_зү_ге тут га_лак, аг_я_ры пен_дин тут_ма_гыл,

T.

B.

Дост сө_зү_ге тут га_лак, аг_я_ры пен_дин тут_ма_гыл,

S.

I Дост сө_зү_ге тут га_лак, аг_я_ры пен_дин тут_ма_гыл,

A.

II Өз_ге_лер_ге тил бе_рип, ха_лым пер_и_шан эт_ме_гил,

T.

II Өз_ге_лер_ге тил бе_рип, ха_лым пер_и_шан эт_ме_гил,

B.

II Өз_ге_лер_ге тил бе_рип, ха_лым пер_и_шан эт_ме_гил,

S.

I Шум ра_кып_ның пит_не_лер_ни у_ку_дан ой_гат_ма_гыл

A.

II Мүң тү_мен_лик ха_ты_ра_мы бир де_рем_ге сат_ма_гыл,

T.

II Мүң тү_мен_лик ха_ты_ра_мы бир де_рем_ге сат_ма_гыл

B.

II Мүң тү_мен_лик ха_ты_ра_мы бир де_рем_ге сат_ма_гыл,

S.
A.
I у - ку - дан ой - гат - ма - гыл,
II бир де - рем - ге сат - ма - гыл,
T.
B.
I у - ку - дан ой - гат - ма - гыл,
II бир де - рем - ге сат - ма - гыл,

S. Йуз э - лем - ли жа - ным - га жеб-
A. Закр. ртом
T. Йуз э - лем - ли жа - ным - га жеб-
B. Закр. ртом

S. -ри - сү - тем - кә - рим, о - ян! Эй со - вер я - рым о - ян
A. Эй со - вер я - рым о - ян!
T. -ри - сү - тем - кә - рим, о - ян! Эй со - вер я - рым о - ян
B. div. Эй со - вер я - рым о - ян!

S. ! *f* Сы - на - да хиж - ра - ның о - ды,
A. Эй со - вер дос - тум о - ян! *mf* Сы - на - да хиж - ра - ның о - ды,
T. !
B. Эй со - вер дос - тум о - ян!

S. гел-ми-шем мен бу ма-хал, Сөв-дү-гим, тур-гул е-риң-ден,

A. гел-ми-шем мен бу ма-хал, Сөв-дү-гим, тур-гул е-риң-ден,

Solo

T. Сы-на-да хиж-ра-ның о-ды, гел-ми-шем мен бу ма-хал,

Solo

B. Сы-на-да хиж-ра-ның о-ды, гел-ми-шем мен бу ма-хал,

ff div.

S. кыл-ма-гыл хер-гиз ха-ял, Па-ты-ша сен, мен ге-да, а-

A. кыл-ма-гыл хер-гиз ха-ял, Па-ты-ша сен, мен ге-да, а-

f

T. Сөв-дү-гим, тур-гул е-риң-ден, сен. мен ге-да, а-

ff

B. Сөв-дү-гим, тур-гул е-риң-ден, сен. Па-ты-ша сен,

unis. *div.*

S. -шык-лы-гым ру-зы-э-зел, Кешт э-дип ә-лем-җа-ха-ны,

A. -шык-лы-гым ру-зы-э-зел, Кешт э-дип ә-лем-җа-ха-ны,

div.

T. -шык-лы-гым ру-зы-э-зел, Кешт э-дип ә-лем-җа-ха-ны,

B. мен ге-да, а-шык-лы-гым ру-зы-э-зел, Кешт э-дип мен

S. гөр - ме - дим сен - дей гө - зел, А - ла гөз - ли, шов - хы сөз - ли,
A. гөр - ме - дим сен - дей гө - зел, А - ла гөз - ли, шов - хы сөз - ли,
T. гөр - ме - дим сен - дей гө - зел, А - ла гөз - ли, шов - хы сөз - ли,
B. гөр - ме - дим сен - дей гө - зел, А - ла гөз - ли, шов - хы сөз - ли,

S. то - ты гуф - та - рым, о - ян! Эй сө - вер я - рым, о - ян
A. то - ты гуф - та - рым, о - ян! Эй сө - вер я - рым, о - ян!
T. *div.* то - ты гуф - та - рым, о - ян! Эй сө - вер я - рым, о - ян
B. то - ты гуф - та - рым, о - ян! Эй сө - вер я - рым, о - ян!

S. *Закр. ртом*
A. Эй сө - вер дос - тым, о - ян! *Закр. ртом*
T. Эй гө - зел, сен - сиз бу па - ны
B. Эй сө - вер дос - тым, о - ян! *Закр. ртом*

Закр. ртом

Закр. ртом

p

дүн-йе зын-дан-дыр ма-ңа. Бир мү-бә-рек йүз-ле-риң гөр-

Закр. ртом

Гөр-сем не ар-ман-дыр ма-ңа.

-сем не ар-ман-дыр ма-ңа

f

Бу пе-ри-шан ха-лы-мы ким гөр-се хай-ран-дыр ма-ңа,

Бу пе-ри-шан ха-лы-мы ким гөр-се хай-ран-дыр ма-ңа,

Бу пе-ри-шан ха-лы-мы ким гөр-се хай-ран-дыр ма-ңа,

Бу пе-ри-шан ха-лы-мы ким гөр-се хай-ран-дыр ма-ңа,

S. Мен се_ниң кө_йиң_де көй_сем, гүн_де дөв_ран_дыр ма_ңа.

A. Мен се_ниң кө_йиң_де көй_сем, гүн_де дөв_ран_дыр ма_ңа.

T. Мен се_ниң кө_йин_де көй_сем, гүн_де дөв_ран_дыр ма_ңа.

B. Мен се_ниң ко_йин_де көй_сем, гүн_де дөв_ран_дыр ма_ңа.

S. Та_хы_рың ха_лын гө_рүп, ин_ди э_шит за_рым, о_ян!

A. Та_хы_рың ха_лын гө_рүп, ин_ди э_шит за_рым, о_ян!

T. Та_хы_рың ха_лын гө_рүп, ин_ди э_шит за_рым, о_ян!

B. Та_хы_рың ха_лын гө_рүп, ин_ди э_шит за_рым, о_ян!

S. Эй со_вер я_рым, о_ян___! *Закр. ртом*

A. Эй со_вер я_рым, о_ян___! *Закр. ртом*

T. Эй со_вер я_рым, о_ян! Гарк о_луп гаф_лат_да ят_ма,

B. Эй со_вер я_рым, о_ян___! *Закр. ртом*

S.

A.

T.

нәз-ли дил-да-рым, о-ян!

B.

Гарк олуп гафлатда ятма, нәзли дилдарым, оян!
Агзы гунча дишлериң дүр, зүлпи зуннарым, оян!
Билбили-зарың гелипдир, хусны рухсарым, оян!
Ал яңакда кәкили овсунҗы шамарым, оян!
Биз геленде әлмыдам укуда бимарым, оян!

Дост сөзүге тут гулак, агяры пендин тутмагыл,
Шум ракып питнелерни укудан ойгатмагыл,
Өзгелерге тил берип, халым перишан этмегил,
Мүң түменлик хатырамы бир деремге сатмагыл,
Йүз элемли җанымга җебри-сүтемкәрим, оян!

Сынада хиҗраның оды, гелмишем мен бу махал,
Сөвдүгим, тургул ериңден, болмагыл хергиз хаял,
Патыша сен, мен геда, ашыклыгым рузы-эзел,
Қешт эдип элем-җаханы, гөрмедим сен дей гөзел,
Ала гөзли, шовхы сөзли, тоты гүфтарым, оян!

Зөхре җан, сенсиз бу паны дүнйә зындандыр маңа,
Бир мүбәрек йүзлериң гөрсем, не армандыр маңа!
Бу перишан халымы ким гөрсе, хайрандыр маңа,
Мен сениң көйүңде көйсем, гүнде деврандыр маңа,
Тахырың халын гөрүп, инди эшит зарым, оян!

МЕНИ

Сөзлери

Рехмет Сейидовыңкы

I-нжи БӨЛУМ

Andantino.

S.
A.

pp Закр. ртом

div.

T.
B.

mf

Solo

Ким - се хан - ды, ким - се бег - ди, ким-ким-

S.

p Закр. ртом

Simile

A.

Закр: ртом

Simile

T.

B.

-иң ха - мын со - юп, Ким-се за - лым, ким-се җел-

S.

A.

T.

B.

-лат ——, ким-се - лер ган - дан до - юп ——,

S. *mf* Ах ——

A. *mf* Ах ——

T. Ким-се-лер

Solo

B. Ким-се-лер

S. —, Ким-се-лер бай ——, ким-се ба-яр, ей ——

A. Ах —— Ах ——

T. бай ——, ким-се ба - яр, ким - сә - ниң гө-зүн о-

B. бай ——, ким-се ба - яр, ким - сә - ниң гө-зүн о-

S. —, ким-сә-ни-ңей —— гө-зүн о-юп ——

A. Ах —— Ах ——

T. -юп, Ким-се е - тим ——, ким-се е-

B. -юп, Ким-се е - тим ——, ким-се е-

S. —, Ким-се е-тим ——, ким-се е-сир ——

A. Ах —— нан —— -дан до-

T. -сир ——, ий-мез - ди нан - дан до-

B. -сир ——, йи-мез - ди нан —— -дан до-

S. —, Йү-ре-гим-де от я-кып, әр - тәп-ди ол ге - чен ме-
A. -юп ———,
T. -юп ———,
B. -юп ———,

S. -ни ———. Де-ми-не чек-ди он-да жа-
A. ол ге-чен ме-ни ———. Де-ми-не чек-әр-ди га-
T. -ни ———. Де-ми-не чек-ди он-да га-
B. ол ге-чен ме-ни ———. Де-ми-не чек-әр-ди га-

S. -раң-кы-лык зәх-рин са-чып, Ах Да-шы-мы о-
A. -раң-кы-лык зәх-рин са-чып, Да-шы-мы о-рап-ды,
T. -раң-кы-лык зәх-рин са-чып, Ах Да-шы-мы о-
B. -раң-кы-лык зәх-рин са-чып, Да-шы-мы о-рап-ды,

S. -рап ——— ал - яр - ды, Да - шы - мы о -

A. Да - шы - мы о - рап - ды, Да - шы - мы о - рап - ды,

T. -рап ——— ал - яр - ды, Да - шы - мы о -

B. Да - шы - мы о - рап - ды, Да - шы - мы о - рап - ды,

S. -рап ——— ал - яр - ды ——— га - раӊ - кы -

A. Да - шы - мы о - рап - ды вах о - рап ал - яр - ды

T. -рап ——— ал - яр - ды ——— га - раӊ - кы -

B. Да - шы - мы о - рап - ды вах о - рап ал - яр - ды

Ах ———

S. -лык зәх - рин сач - яр - ды, До - луп - ды душ - ман - лар

A. ол зәх - рин сач - яр - ды, До - луп - ды душ - ман - лар

Ах ———

T. -лык зәх - рин сач - яр - ды, До - луп - ды душ - ман - лар

B. ол зәх - рин сач - яр - ды, До - луп - ды душ - ман - лар

S. Ах
До - луп - ды хер ян - дан, дост - ла - рым тап - мяр - дым

A. До - луп - ды хер ян - дан, дост - ла - рым тап - мяр - дым

T. Ах
До - луп - ды хер ян - дан, дост - ла - рым тап - мяр - дым

B. До - луп - ды хер ян - дан, дост - ла - рым тап - мяр - дым

S. ма - ңа хос - дар ёк - ды. ёк - ды
dim.

A. ма - ңа хос - дар ёк - ды. йү - ре - гим гыс - яр - ды

T. ма - ңа хос - дар ёк - ды. ёк - ды

B. ма - ңа хос - дар ёк - ды. йү - ре - гим гыс - яр - ды.

II-нжи БӨЛУМ

Allegro non troppo.

Solo
Даң а - тан - дан, гүн бат - ян - ча иш - ле - йәр - дим

S.

A.

T. *p*
А

B.

гул бо - луп, иш - ле - йәр - дим гул бо - луп,

S. А

A. А

T. иш - ле - йәр - дим гул бо - луп

B. иш - ле - йәр - дим гул бо - луп

rit. Tempo I

Ба - хыл бай - ың и - ши - гин - де гу - ра - дым рең-

S. dim.

A. Закр. ртом

T. Закр. ртом

B. Закр. ртом

-ким со - луп, Гөр - ме - йәр - дим ол - ва - гыт - лар

S. А

A. А

pp

T. А

B. А

йү - зү - ме бак - ян гү - луп, *mf* А

S. *f* А - та, э - нем

A. *f* А - та, э - нем

T. *f* А - та, э - нем

B. *f* А - та, э - нем

S. гой - ды гит - ди е - ди я - шым - да ө - лүп,

A. гой - ды гит - ди е - ди я шым - да ө - лүп,

T. гой - ды гит - ди е - ди я шым - да ө - лүп,

B. гой - ды гит - ди е - ди я - шым - да ө - лүп,

S. Хор - ла - ды хем хар - ла - ды ол ге - чен гүн -

A. Хор - ла - ды хем хар - ла - ды ол ге - чен гүн -

T. Хор - ла - ды хем хар - ла - ды ол ге - чен гүн -

B. Хор - ла - ды хем хар - ла - ды ол ге - чен гүн -

S. -лер ме - ни.

A. -лер ме - ни. Бег ве бег - че, ка - зы, мүф - ти

T. -лер ме - ни.

B. -лер ме - ни. Бег ве бег - че, ка - зы, мүф - ти

S. *Закр. ртом* *p*

A. хөк - мү ро-ван-лык йө - ре - дип, *Закр. ртом*

T. *Закр. ртом*

B. хөк - мү ро-ван-лык йө - ре - дип, *Закр. ртом* *p*

S. А

A. *mf* Мол - ла, и - шан тө - ре, хан - лар

T. А

B. *mf* Мол - ла, и - шан тө - ре, хан - лар

S. А ______

A. ө - зи ка - нун дө - ре - дип ______, Е - тим - е - сир-

T. А ______

B. ө - зи ка - нун дө - ре - дип ______, Е - тим - е - сир-

S. *p* Закр. ртом А ______

A. -лер ха - лы - на гү - лер - ди - лер се - ре - дип,

T. *p* Закр. ртом се - ре - дип,

B. -лер ха - лы - на гү - лер - ди - лер се - ре - дип,

S. ______ А ______

A. Гө - зим яш, баг - рым даш ______, йү - ре - гим - де

T. Гө - зим яш, А ______

B. Гө - зим яш, баг - рым даш ______, йү - ре - гим - де

S.
А
А
A.
ер э - дип, Геч - ди - гим шей - ле а - гыр - ды,
T.
А
А
B.
ер э - дип, Геч - ди - гим шей - ле а - гыр - ды,

S.
ff
Геч - ди гүн - лер,
A.
ff
хор - лук э - зип - ди ме - ни. Геч - ди гүн - лер,
T.
ff
Геч - ди гүн - лер,
B.
ff
хор - лук э - зип - ди ме - ни. Геч - ди гүн - лер,

S.
геч - ди ай - лар, геч - ди йыл - лар ай - ла - ның,
A.
геч - ди ай - лар, геч - ди йыл - лар ай - ла - ның,
T.
геч - ди ай - лар, геч - ди йыл - лар ай - ла - ның,
B.
геч - ди ай - лар, геч - ди йыл - лар ай - ла - ның,

S. геч_ди йыл_лар ай _ ла _ нып, Гай _ гы, хас _ рат,

A. геч_ди йыл_лар ай _ ла _ нып, Гай _ гы, хас _ рат,

T. геч_ди йыл_лар ай _ ла _ нып, Гай _ гы, хас _ рат,

B. геч_ди йыл_лар ай _ ла _ нып, Гай _ гы, хас _ рат,

S. гам ве гус_са йү _ ре _ гим _ де җай _ ла _ нып____

A. гам ве гус_са йү _ ре _ гим _ де җай _ ла _ нып____,

T. гам ве гус_са йү _ ре _ гим _ де җай _ ла _ нып____

B. гам ве гус_са йү _ ре _ гим _ де җай _ ла _ нып____,

S. ____, хор _ лан _ яр _ дык ил и _ чин _ де

A. Бйз е _ тим_лер хор _ лан _ яр _ дык ил и _ чин _ де

T. ____, хор _ лан яр _ дык ил и _ чин _ де

B. Бйз е _ тим_лер хор _ лан _ яр _ дык ил и _ чин _ де

S. сай - ла - нып, Баш а - лып гит - мә - ге хич ёл

A. сай - ла - нып, Баш а - лып гит - мә - ге хич ёл

T. сай - ла - нып, Баш а - лып гит - мә - ге хич ёл

B. сай - ла - нып, Баш а - лып гит - мә - ге хич ёл

S. тап - ма - яр - дык ой - ла - нып ——,

A. тап - ма - яр - дык ой - ла - нып ——, Йү - ре - гим - де

T. тап - ма - яр - дык ой - ла - нып ——,

B. тап - ма - яр - дык ой - ла - нып ——, Йү - ре - гим - де

S. от я - кып, ян - дыр - ды ол ге - чен ме - ни.

A. от —— чен ме - ни.

T. от я - кып, ян - дыр - ды ол ге - чен ме - ни.

B. от —— чен ме - ни.

p Закр. ртом **Morendo.**

S. *p* Закр. ртом

A. Закр. ртом

T. *p* Закр. ртом

B. Закр. ртом

III-нҗи БӨЛҮМ

Maestoso.

S. *f* Гел - ди бир гү - ней — шат ха - бар — — боль-ше-

A. *f* шат ха - бар — — боль-ше-

T. Гел - ди бир гү - ней — шат ха - бар — — боль-ше-

B. шат ха - бар — — боль-ше

S. -вик-лер бат - лы ол —, ба-тыр про-ле-тар

A. -вик-лер бат - лы ол, Бай-ла-ры ёк э - дип гел-йән, про-ле-тар

T. -вик-лер бат - лы ол —, ба-тыр про-ле-тар

B. -вик-лер бат - лы ол, Бай-ла-ры ёк э - дип гел-йән, про-ле-тар

S. ат - лы ол, О - ңа ёл -

A. ат - лы ол, О - ңа ёл - баш - чы -

mf

T. ат - лы ол, О - ңа ёл - баш - чы - лык эд -

B. ат - лы ол, О - ңа ёл - баш - чы - лык эд - йән - Ком - му -

S. - баш - чы - лык эд - йән - Ком - му - нист ——, Ком - му -

A. - лык эд - йән - Ком - му - нист ——, Ком - му -

T. - йән —— - Ком - му - нист ——, Ком - му -

B. - нист ——, Ком - му - нист ——, Ком - му -

S. - нист шөх - рат - лы ол ——, ың -

A. - нист шөх - рат - лы ол, Бир - ле - шен гуйч, иш - чи - дай -

T. - нист шөх - рат - лы ол ——, ың -

B. - нист шөх - рат - лы ол, Бир - ле - шен гуйч, иш - чи - дай -

S. -ха чык-ды нур-лы гү-неш, пар-ла-яр шөх-ле са-чяр,

A. -хан кув-ват-лы ол, Ол ва-гыт-кы бе-ген-чли

T. -ха чык-ды нур-лы гү-неш, пар-ла-яр шөх-ле са-чяр,

B. -хан кув-ват-лы ол, Ол ва-гыт-кы бе-ген-чли

S. Шан-лы,гы-зы-лей гах-ры-ман-лык бай-да-гы ас-ман га-ляр,

A. сөз бай-рам эт-дир-ди ме-ни. шат эт-ди ме-ни.

T. Шан-лы,гы-зы-лей гах-ры-ман-лык бай-да-гы ас-ман га-ляр,

B. сөз бай-рам эт-дир-ди ме-ни. шат эт-ди ме-ни.

S. Му-зы-ка шат яң-ла-няр, Ин-

A. Му-зы-ка шат яң-ла-няр, Ин-тер-на-цио-нал ча-ляр,

T. Му-зы-ка шат яң-ла-няр, Ин

B. Му-зы-ка шат яң-ла-няр, Ин-тер-на-цио-нал ча-ляр,

S. -тер - на - цио - нал ча - ляр,

A. Ө - мүр сөн - мез сөй - ги би - лен Ле - нин а - ды ят - лан-

T. -тер - на - цио - нал ча - ляр,

B. Ө - мүр сөн - мез сөй - ги би - лен Ле - нин а - ды ят - лан-

S. Ле - нин а - ды ят - ла - няр ——, Ком - му-

A. -яр ——, а - ды ят - ла - няр, Ком - му - нис - тик пар - ти-

T. Ле - нин а - ды ят - ла - няр ——, Ком - му-

B. -яр ——, а - ды ят - ла - няр, Ком - му - нис - тик пар - ти-

S. -нис - тик пар - ти - я шөх - рат ——. шөх - рат.

A. -я шөх - рат. шөх - рат ——. шөх - рат.

T. -нис - тик пар - ти - я шөх - рат ——. шөх - рат.

B. -я шөх - рат. шөх рат ——. шөх - рат.

Кимсе ханды, кимсе бегди, ким-кимиң хамын союп,
Кимсе залым, кимсе желлат, кимселер гандан доюп,
Кимселер бай, кимсе баяр, кимсәниң гөзүн оюп,
Кимсе етим, кимсе есир, иймезди нандан доюп,
Йүрегимде от якып, өртәпди ол гүнлер мени.

Демине чекди онда харабалык агзын ачып,
Дашымы орап алыпды гараңкылык зәхрин сачып,
Душманлар долупды даша, достларым менден гачып,
Гайгылар гысды йүрегми, яшлык бейхуда гечип,
Аклым хайран, ичдигим ган этди ол гечен мени.

Даң атандан, гүн батянча ишлейәрдим гул болуп,
Бир бахыл бай гапысында гурадым реңким солуп,
Гөрмедим мен ол вагтлар йүзүме бакян гүлүп,
Ата-энем гойды гитди еди яшымда өлүп;
Хорлады хем харлады ол гечен гүнлер мени.

Бег ве бегче, казы, мүфти хөкмированлык йөредип,
Молла, ишан хем төре, өзи канун дөредип,
Етим-есирлер халына гүлердилер середип,
Гөзүми яш, багрымы даш, йүрегимде ер эдип,
Гечдигим шейле агырды, хорлук эзипди мени.

Гечди гүнлер, гечди айлар, гечди йыллар айланып,
Гайгы-хасрат, гам ве гусса йүрегимде җайланып,
Биз етимлер хорланардык ил ичинде сайланып,
Баш алып гитмәге хич ёл тапмадык биз ойланып,
Йүрегимде от якып, яндырды ол гечен мени.

Гелди бир гүн багтлы сөз — большевиклер батлы ол,
Байлары ёк эдип гелйән — батыр пролетар атлы ол,
Оңа ёлбашчылык эдйән — коммунист шөхратлы ол,
Бирлешен гүйч — ишчи-дайхан шейле бир кувватлы ол,
Ол вагтки бегенчли сөз байрам этдирди мени.

Ынха чыкды нурлы гүнеш, парлады шөхле салып,
Шанлы, гызыл, гахрыманлык байдагы асман галып,
Музыкалар яңланып, Интернационал чалып,
Дурмуш ондан башлады зәхмет сөййәнлере гүлүп,
Билбил этди ве сайратды ондан бәри дурмуш мени.

ПЕРВАНА

Сөзлери
Гара Сейитлиевиңки

Moderato.

4

Ай-ра-лы-гың а-та-шы, ——— а-лов-дан, от-дан я-

-ман, ———

mf

Сөй-гүм ——— сөн-дү-рер ди-

-йип, ——— о-———

-да ——— у-руп-дыр жу-

-ван, ———

От сөй-гү-ниң о - дун-дан, күл бо-луп гө - ге то-

p

-зан. ———

f

Сөй-

-ги ga - нат бе - рип-

-ди-рей, я - рын а - лып чык - ма-

-га,

Яр, Ё - лун - да

та - йын ол, ө - зүн о - да як - ма - га.

cresc.

ff

accell.

accell.

ff

dim.

p

Сөй_ги

о_ды сөн_дү - рер, — от сөй_гү - ни —

8

сөн - дүр - мез,

Ме-нем се-ниң ыш-кың-да - ней, хич бир а - таш

дөн - дер-мез; дөн-дер-мез, а-таш дөн-дер - мез.

Первананың ярыны якыпдырлар бир заман.
Айралыгың аташы алавдан-отдан яман.
Сөйгим сөндүрер дийип, ода урупдыр жован,
От сөйгиниң одундан, күл болуп гөге тозан.

Сөйги ганат берипдир, ярын алып чыкмага,
Ёлунда тайын ол өзүн ода якмага.
Сөйги оды сөндүрер, от сөйгини сөндүрмез,
Менем сениң ышкындан хич бир аташ дөндермез.

ХАЛЛЫ ГӨЗЕЛ

Сөзлери
Гара Сейитлиевиңки

Allegro moderato.

8

ff

Ped.

8

dim.

Solo.

p

8

rall.

Ба - га чы-кан шат гыз-ла-рың и - чин-де,

Tempo I

9. Зак. 223.

Би - ри - си - ниң го - ша га - ра ха - лы бар ———

tr mf

Хал - лы гө - зел гү - ле - гү - ле

8

II

ге - чен - де ———, Йү - рек дуй - ды о - нуң не хы -

8

f p *Solo.*

- я - лы бар ———, Бир хы - я - лы

бар ———, өз хы - я - лы бар ———,

p

Шол гө-зе-лиң го-ша - га-ра ха - лы бар ———

Ped.

Йү-рек - ден, йү-ре-ге ыш-кың

dim.

ё - лы бар ———.

f

ff

dim.

p Solo.

ё лы бар

p

dim.

Бага чыкан шат гызларың ичинде,
Бирисиниң гоша гара халы бар.
Халлы гөзел гүле-гүле геченде,
Йүрек дуйды онуң не хыялы бар.
Бир хыялы бар, өз хыялы бар,
Шол гөзелиң гоша-гоша халы бар;
Йүрекден-йүреге ышкың ёлы бар.

Баг сейлинде аклым алан нәзлиниң,
Ал яңакда гоша-гоша халы бар.
Йүрегиме солтан болан нәзлиниң,
Инди нәз этмекден не хыялы бар.
Сөйгүлимиң гоша гара халы бар.
Йүрекден-йүреге ышкың ёлы бар.

Ол чепер йүпекчи йүпек ичинде,
Дөшүнде зәхметиң гүл медалы бар.
Йүпекчи гыз йүпек гейип геченде,
Йүрек дуйды онуң не хыялы бар.
Бир хыялы бар, өз хыялы бар.
Билйән онуң маңа дост хыялы бар.
Йүрекден-йүреге ышкың ёлы бар.

ДНЕПРИҢ КЕНАРЫНДА

Сөзлери

Гара Сейитлиевиңки

Allegro moderato.

Днеп - риң ке - на - рын - да

бир гө — зел, бир гө —

- зел, Ай-дым ай - дып бир йи - ги-

- де нәз эд - йәр ___

Ол гө - зе - ли - ңей хер ба - кы-

rit. Tempo I

-шы, гыз ба - кы - шы бир га-

rit. Tempo I

-зал, муң га - зал, Дост ба - кы-

-шы йиг-диң гөв - нүн яз эд-

-йәр.

f

Днепр

f

саз — э - дип ак - яр

ff

ак - яр

ша - ды - ян

Бог - дан хем жош а -

-лып бак - яр ша - ды-

Solo

-ян гутл - яр хем васп - эд-

f

f

-йәр. Шат Түрк - ме - нис - тан

Solo

Solo

Шат- Түрк - ме - нис-

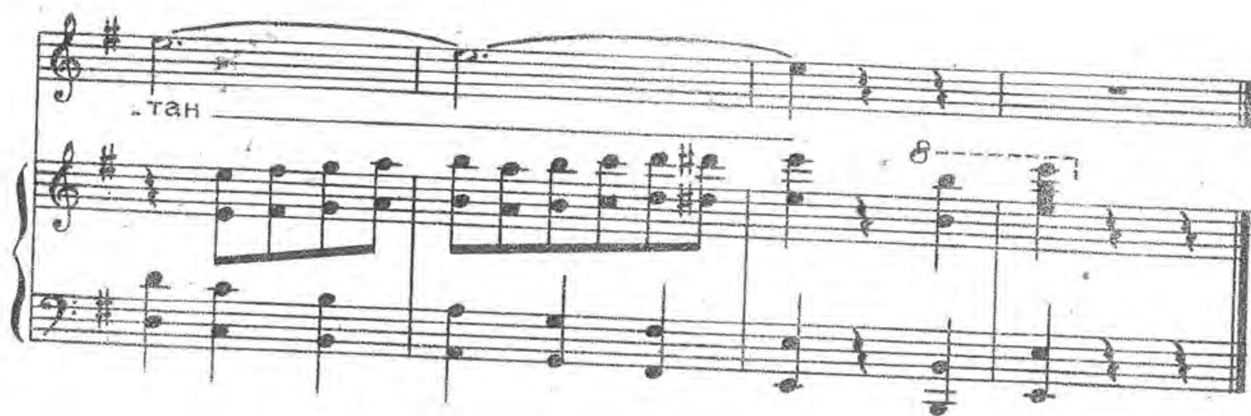

Днеприң кенарында бир гөзел,
Айдым айдып, бир оглана нәз эдйәр.
Ол гөзелиң хер бакышы бир газал,
Дост бакыш йигдиң гөвнүн яз эдйәр.

Днепр саз эдип акяр шадыян,
Богдан хем жош алып бакяр шадыян.
Гутляр хем васп эдйәр шат Түркменистан.

Бу достлуга бакып гуваняр асман,
Бушлаяр гөз гыпып, йылдыз йылдыза,
Бакы дилдар, ол сөвер жан, болды бир жан, мәхрибан
Москвалы йигит киевли гыза.

Днепр саз эдип акяр шадыян,
Россия шатланып бакяр мәхрибан
Гутляр хем васп эдйәр шат Түркменистан.

Ики йүрек кенарында жошанда,
Днепр саз эдип акяр шадыян,
Ики дилбер ышка долуп дашанда
Бандураң овазы чыкяр шадыян.

Днепр саз эдип акяр шадыян,
Шевченко жош алып бакяр шадыян,
Гутляр хем васп эдйәр шат Түркменистан.

Йигит яза меңзәр, гыз шат бахара,
Солмаз гүле меңзейәр оларың багты,
Ялкым саляр багтлы ики дилдара
Кремлден дүнйә яйылян ягты.

Днепр саз эдип акяр шадыян,
Богдан хем жош алып бакяр шадыян,
Гутляр хем васп эдйәр шат Түркменистан.

БХАНГРА

Гара Сейитлиев

Хинди дилинден терҗиме эден

Сөзлери

Амрита Приталмыңкы

Allegretto.

f

Бу гүн хал-кың ба-гыт гү-ни бак-са

-на ______ , бак - са-

8 -

-на

p

p

Ай

f

Ге - лин, ал - тын би - зе-лик-лер дак-са - на

Гайталап:

Ча - гыр- яр - а -

rit.

rit.

Tempo I

ча - гыр - яр дүк-дү-ки де-пре-гиң се - си___.

Ай___ Бхан - гра ой - на - яр,

ой-няр хал-кың хем-ме - си. эй жан___.

ой_няр хал_кың хем_ме - си

8

f Solo

A

p

ях - хах ха

ях - хах ха

tr

эй

ой_няр хал_кың хем_ме - си.

А

А

Ай

dim.

Coda

Бу гүн халкың багыт гүни баксана,
Гелин алтын билезиклер даксана,

Гайталап

Чагыряр-а-чагыряр дүк-дүки депрегиң сеси
Бхангра ойнаяр, ойнаяр халкың хеммеси.

Гайталап

Бу гүн гөзел топрагымыз бизиңки.
Биз онуң эеси — сениңки, меңки.

Гайталап

Ялпылдаяр бизиң лыбас парчалар,
Баксаң күмүш ялы, гөзүң гамашар.

Гайталап

Баксаң гиң мейданда бизиң бугдая,
Ыгшылдап толкуняр, етипдир боя.

ТОЙ ГҮНИ

Сөзлери
Гаража Буруновыңкы

Allegretto.
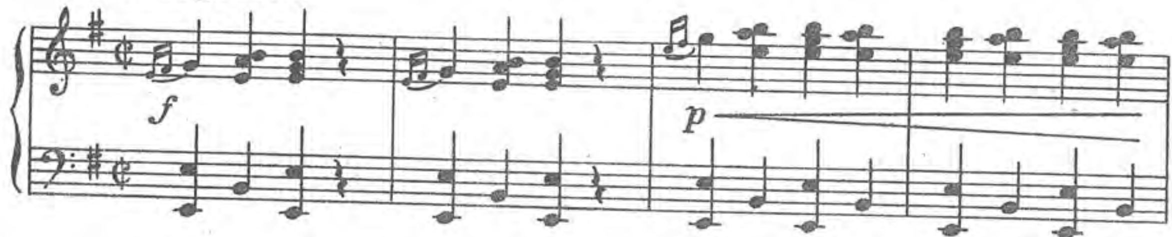
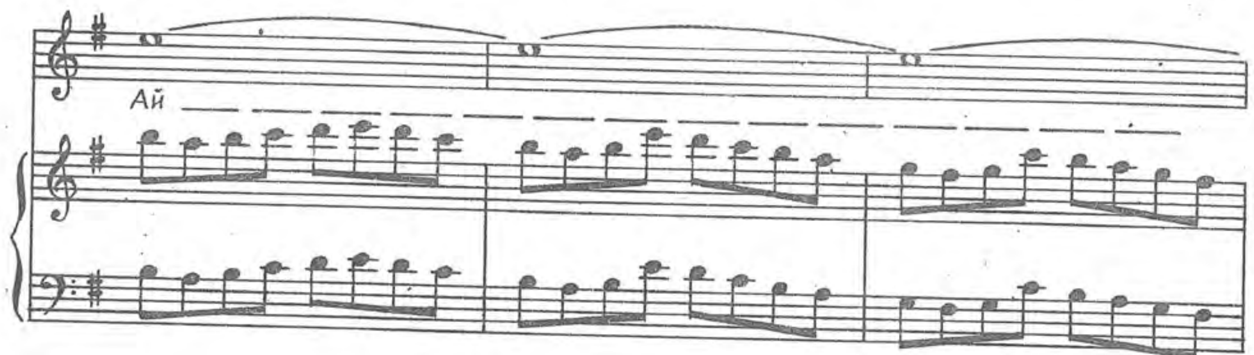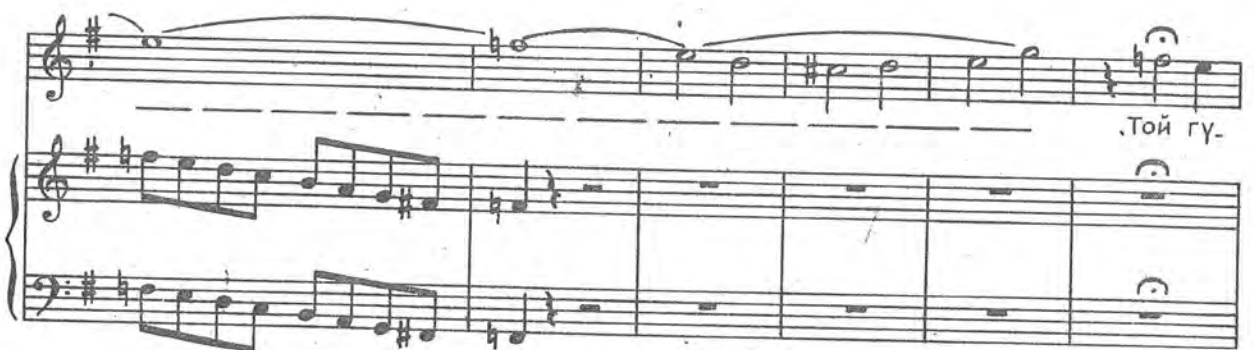

Tempo I
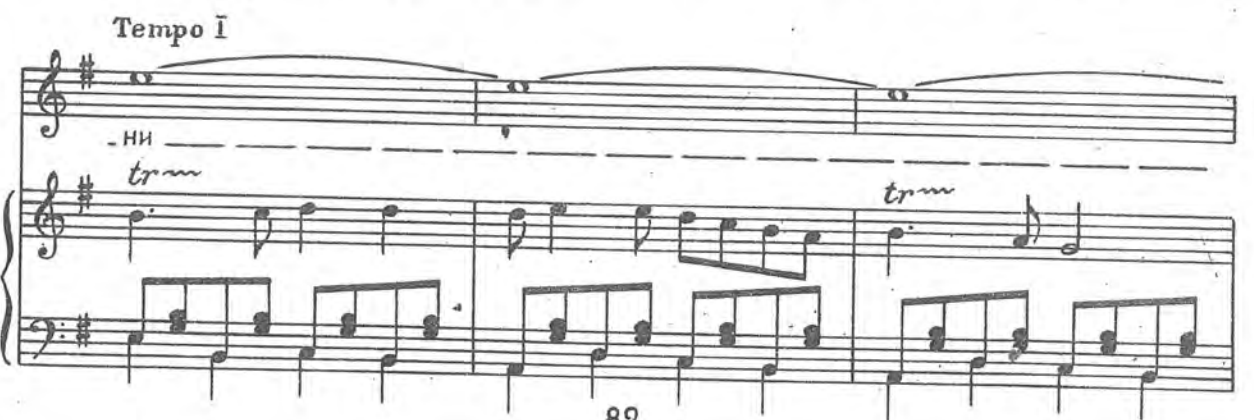
Той гү-ни Жей-хун ке-на-ры ша-ды-ян,

Жа - ней

Жа - ней Сув-ла-ры Мур-

-га - ба дол - ды ша - ды - ян; эй

жа - не - лек эй жан

dim.

Ша - ды-я - на, ша - ды-я - на, ша - ды-ян,

tr

Сув - ла-ры Мур - га - ба дол-ды ша - ды-ян.

tr *)

Coda

Ай

3

3

*) Гайталаныланда, саг элиңи октава ёкары галмалы.

Той гүни Җейхун кенары шадыян,
Сувлары Мургаба долды шадыян;
Шадыян-а, шадыян-а, шадыян,
Сувлары Мургаба долды шадыян.

Бу каналда гахрыманлар ишлейәр,
Ҡомсомоллар — мәхрибанлар ишлейәр.
Ишлейәр-ә, ишлейәр-ә, ишлейәр,
Комсомоллар — мәхрибанлар ишлейәр.

Элмыдама шадыяндыр комсомол,
Хемме ишде өң хатарда комсомол;
Ҡомсомол-а, комсомол-а, комсомол,
Хемме ишде өң хатарда комсомол.

Багт канала ашгабатлы гарашяр,
Небитчилер Небитдагда гарашяр;
Гарашяр-а, гарашяр-а, гарашяр,
Небитчилер Небитдагда гарашяр.

Каспи деңзинден паром-паром гечер,
Небитчиниң не ажайып көшги бар;
Көшги бар-а, көшги бар-а, көшги бар,
Небитчиниң не ажайып көшги бар!

Каспи деңзинден паром-паром гечер,
Отлы—кервенлер деңизден ёл ачар;
Каспи деңзинден паром-паром гечер,
Отлы — кервенлер деңизден ёл ачар.

Гиң сәхрада ак алтынлар гүллейәр,
Түркменистан — совет юрдум гүллейәр;
Гүллейәр-ә, гүллейәр-ә, гүллейәр,
Түркменистан — совет юрдум гүллейәр!

Той гүнүнде азат диллер сайраяр,
Яшлыгымыз өмүрбакы багтыяр;
Багтыяр-а, багтыяр-а, багтыяр,
Яшлыгымыз өмүрбакы багтыяр.

Гахрыманым — совет халкым яшасын!
Мәхрибаным — партиямыз яшасын!
Яшасын-а, яшасын-а яшасын,
Коммунистик партиямыз яшасын.

ЁК, ЁК...

(АЙДЫМ)

Сөзлери

Гаража Буруновыңкы

Allegretto.

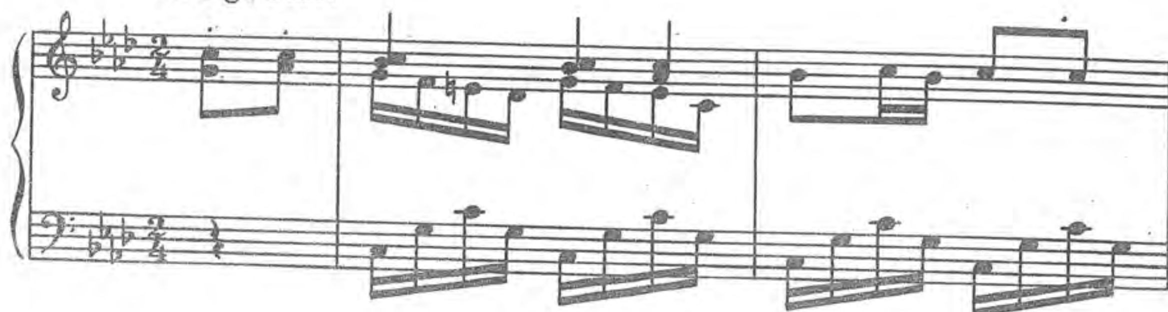

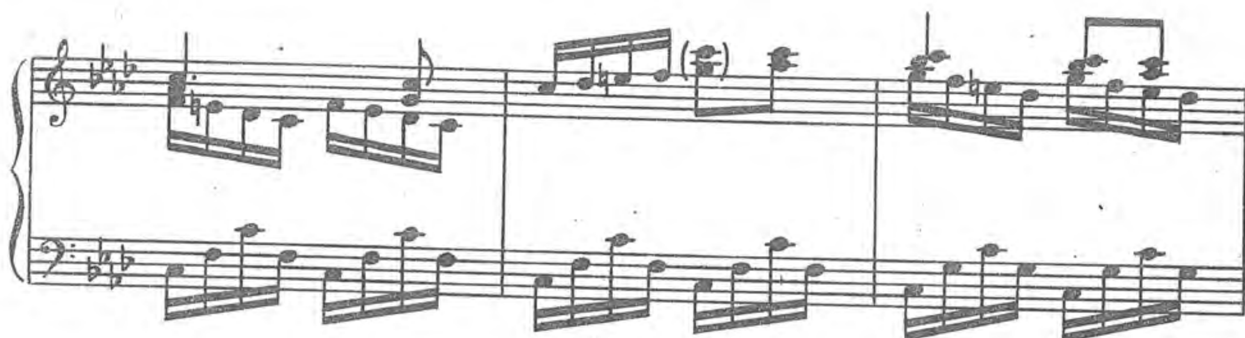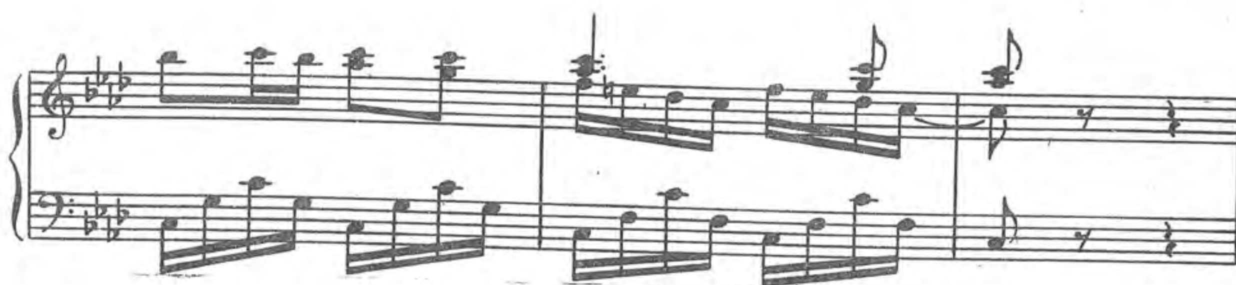

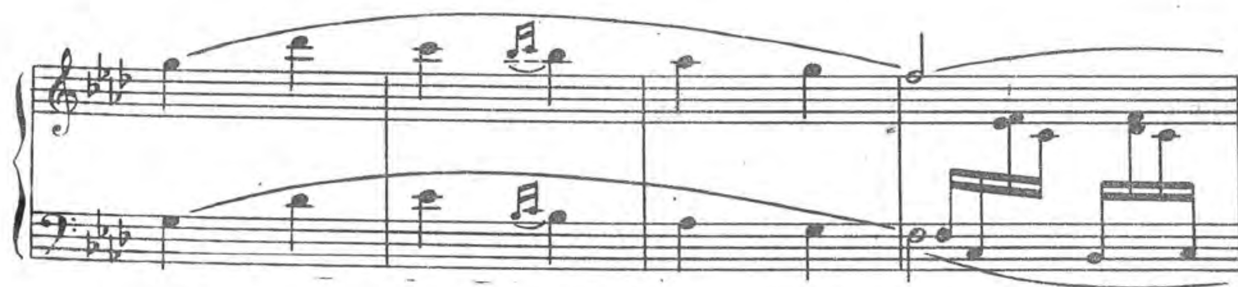
f
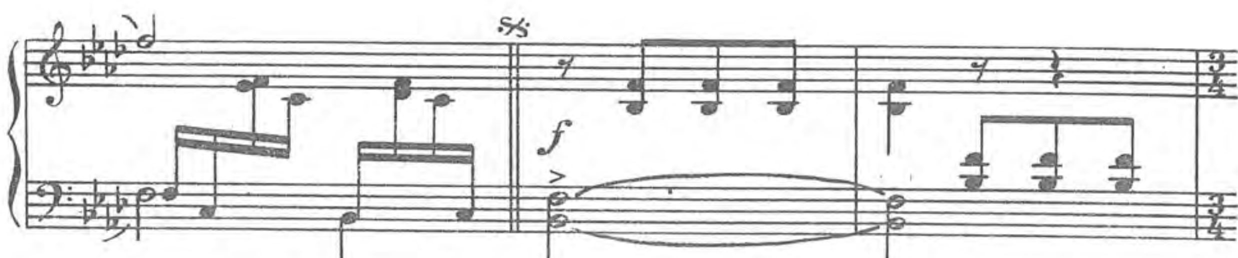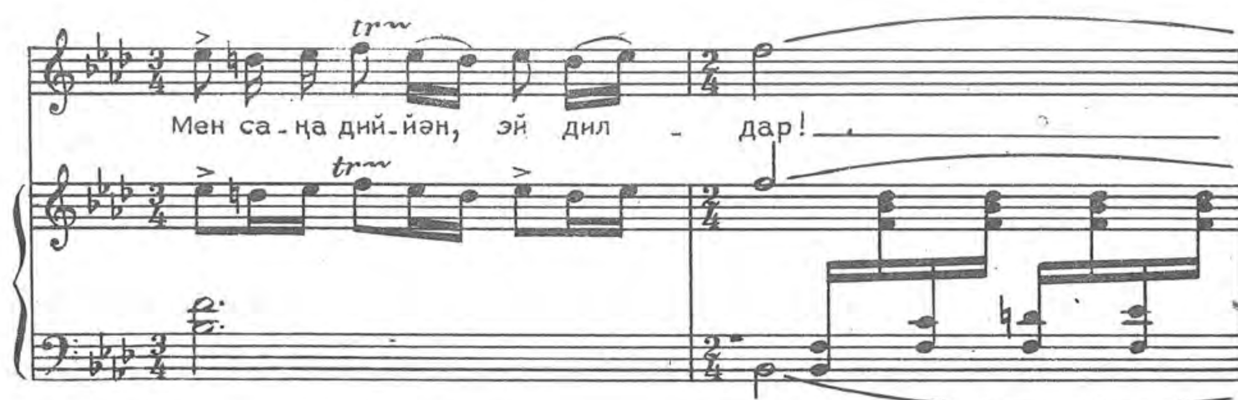

Мен са-ңа дий-йән, эй дил - дар!
tr
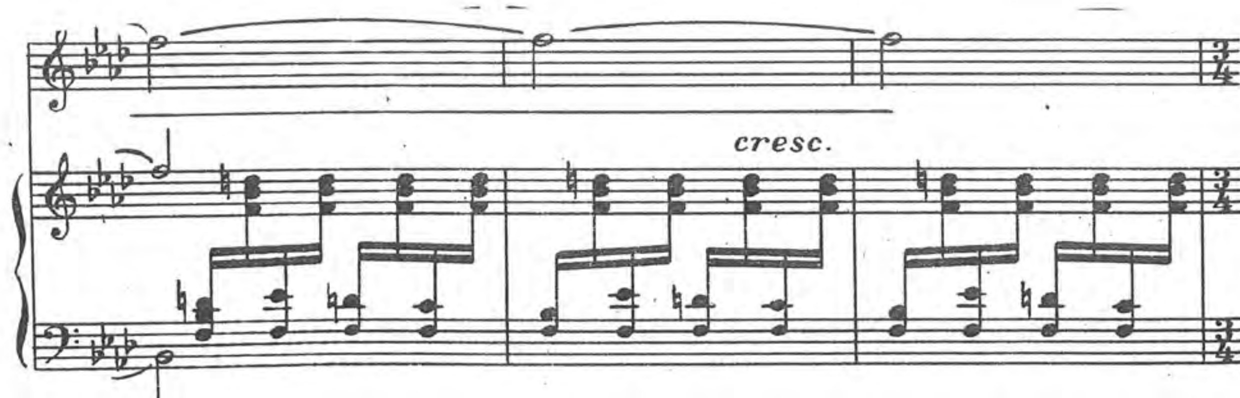
cresc.

А - ды-ңы ай - дай, нез - ли яр.

незли яр.

Tempo I

p

cresc.

Ёк, ёк,

cresc.

айт - ман ! - дий - ди, Эм - ма ө - зи йыл - гыр -

tr

1. - яр.

2. rit. йыл - гыр -

p

Ped.

Tempo I

- яр.

а

p

Эм - ма

pp

ө - зи йыл - гыр - яр.

- ны.

dim.

8

— Мен саңа диййән, эй дилдар!
Адыңы айдай, нәзли яр.
– Ёк, ёк, айтман! — дийди,
Эмма өзи йылгыряр.

— Мен саңа ашык, эй җанан!
Гизлеме, айдай җана-җан.
— Ёк, ёк, айтман! — дийди,
Эмма җана-җан җенан.

— Чагыряр-а чагыряр,
Шол гара гашлар чагыряр.
—Ёк, ёк, дүйшдүр — дийди,
Эмма өзи гаш какяр.

— Дердиме дерман бол маңа,
Җаныма җанан бол маңа.
— Ёк, ёк, болман — дийди,
Эмма нәз эдйәр маңа.

— Гиҗелер укы ёк маңа,
Рехим эйле җейхун халыма.
— Ёк, ёк, болмаз — дийди,
Эмма рехимдар маңа.

Нәз эдип, көйдүрме мени,
Көйдүрме дәли Меҗнуны.
— Ёк, ёк, көйме — дийди,
Эмма көйдүрйәр мени.

— Мен саңа Тахыр болайын,
Той гүни шахыр болайын.
— Бор, бор, разы — дийди,
Мен саңа Зөхре җан болайын.

— Хорлама — дийдим — көсәни —
Шапладып алдым посаны.
Оянып гөрсем, кемпирим экен,
Пакладып аляр посаны.

ДУТАРЫҢ ОВАЗЫ

Сөзлери
Гүсейн Мухтаровыңкы

Allegro con molto.

sfz

T. solo.

Ай

S.
A.
T.
B.

p

cres - cen - do

Э_ши_ди_ңей чо_па_ның а _ зат

S.
A.
T.
B.

са - зы-ней

S.
A.

T.
Шат-лан-яр хал - кым, бат-лан-яр хал - кым,

B.
Шат-лан-яр хал - кым, бат-лан-яр хал - кым,

Шат йү - рек - ден

S.
A.

T.
Ком-му-низ - ме ат-лан-яр хал - кым

B.
Ком-му-низ - ме ат-лан-яр хал - кым

чы - ка - нов ______ шат о - ва - зы - ней ______.

S.
A.

T.

B.

жа ______ ней ______.

S.
A.

Ай ______ . Шат йү - рек - ден

T.

Ай ______ Шат йү - рек - ден

B.

Шат йү - рек - ден

S.
A.
чы - ка - нов ___ шат о - ва - зы - ней ___

T.
чы - ка - нов ___ шат о - ва - зы - ней ___

B.
чы - ка - нов ___ шат о - ва - зы - ней ___

Ай ___

S.
A.
жа ___ ней ___

T.
жа ___ ней ___

B.
жа ___ ней ___

Ба_шын - да_ней

ге_чи - ри_бов ет_миш ба_ха - ры

S.
A.

T.
Шат_лан_яр хал - кым, бат - лан_яр хал_кым, Ком_му_низ - ме

B.
Шат_лан_яр хал - кым, бат - лан_яр хал_кым, Ком_му_низ - ме

Гө - йә ол гөр_мән - ди - рей

S.
A.

T.
ат - лан_яр хал_кым

B.
ат - лан_яр хал_кым

га - хар га - за ____ бы ____ . жа ____

S.
A.

T.

B.

ней ____ .

S.
A.

Ай ____ Гө - йә ол гөр - мән - ди-рей ____

T.

Ай ____ Гө - йә ол гөр - мән - ди-рей ____

B.

Гө - йә ол гөр - мән - ди-рей

S.
A.
T.
B.

жан ———,   га - хар   га - за - бы   жа ————

га - хар   га - за - бы ———— жа ————

га - хар   га - за - бы   жа ————

га - хар   га - за - бы ———— жа ————

Poco meno mosso, tranguillo

S.
A.
T.
B.

-ней.

-ней.

-ней.

-ней.

Poco meno mosso, tranguillo

S.
A.
T.
Ай ______ Гө - йә ол
B.
Ай ______ Гө - йә ол

S.
A.
T.
өм - рүн - де гус - са ______ чек - мән - ди - рей ______
B.
өм - рүн - де гус - са ______ чек - мән - ди - рей ______

S.
A.
T.
B.

———, Гө - йә ол гөз я - шын

———, Гө - йә ол гөз я - шын

S.
A.
T.
B.

эй——— җа——— ней———

ас - ла дөк - мән - ди - рей——— җа - ней———

ас - ла дөк - мән - ди - рей——— җа - ней———

S.
A.

Зэх - мет - де я - да маз

T. закр. ртом

B. закр. ртом

Шат - лык - да гүл - йэн

S.
A.

ол и - нер я - лы. Шат - лык - да гүл - йэн

T.

Шат - лык - да гүл - йэн

B.

Шат - лык - да гүл - йэн

пи - о - нер

пи-о-нер я-

S.
A.

пи - о - нер

T.

пи - о - нер

B.

пи - о - нер

-лы

S.
A.

-лы

T.

p Шат - лык-да, гүл мек-де пи - о - нер

B.

Шат - лык-да, гүл мек-де пи - о - нер

14. Зак. 223.

S.
A.

T.

я - лы____ жа____________ ней.

B.

я - лы____ жа____________ ней.

f

S.
A.

T.

B.
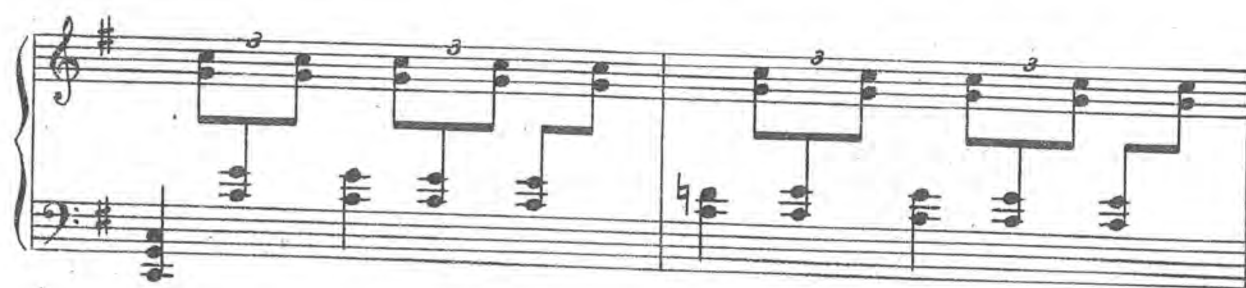
3
3
3
3

3
3
3
3
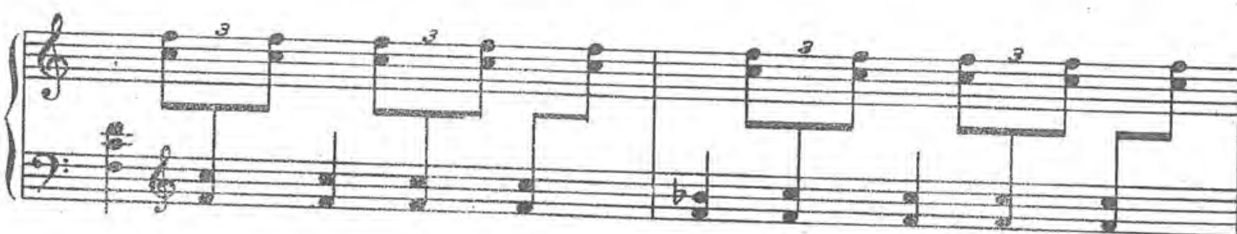
3
3
3
3

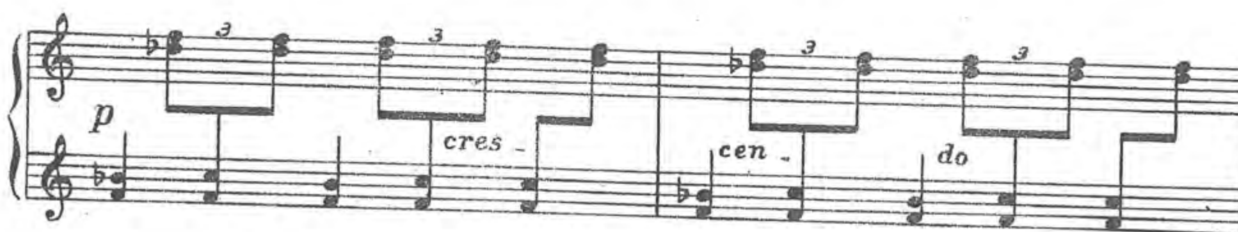

p
3
3
cres -
3
3
cen -
do
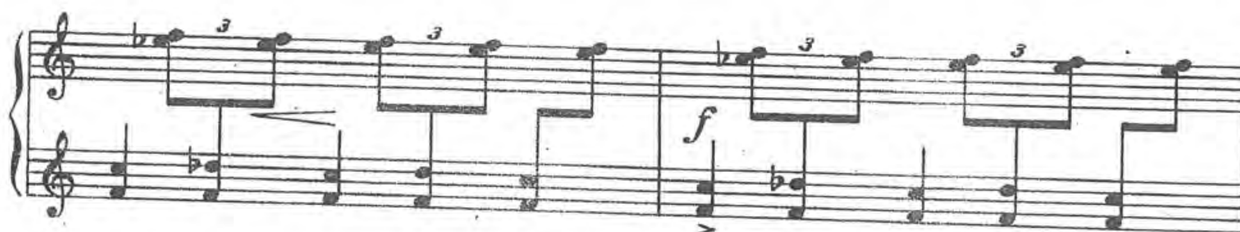
3
3
f
3
3
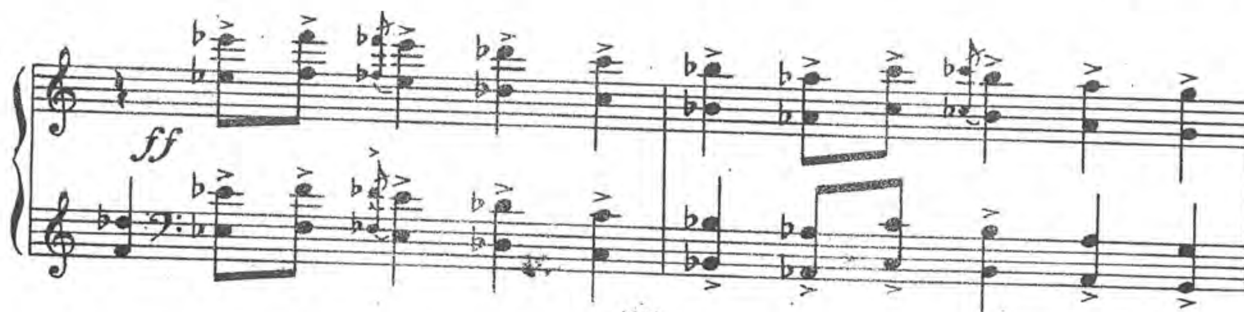
ff
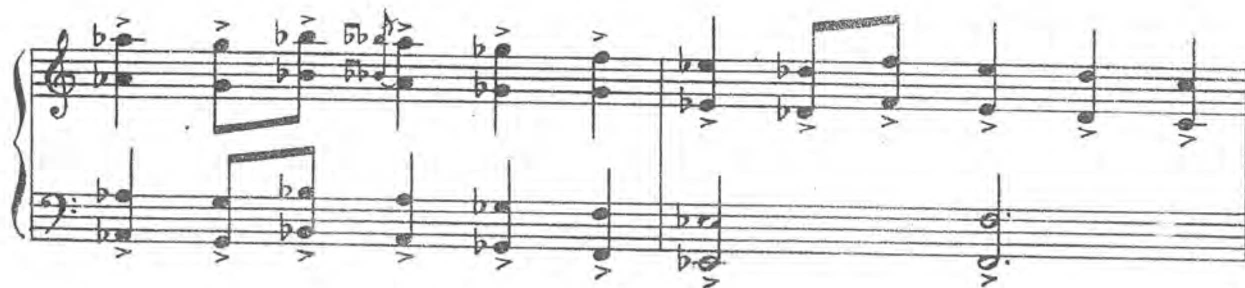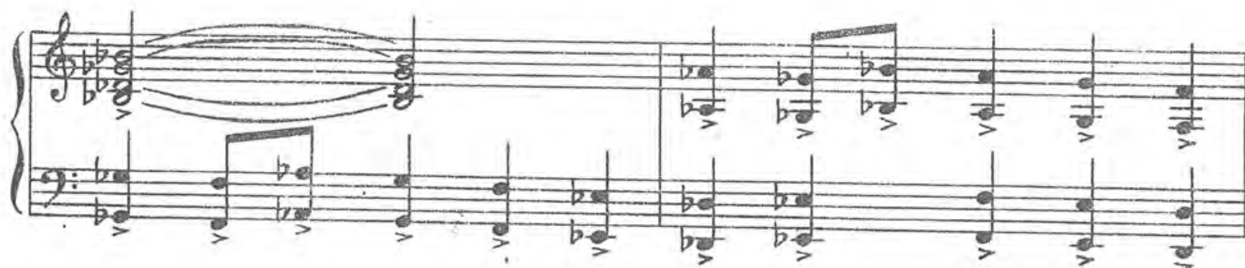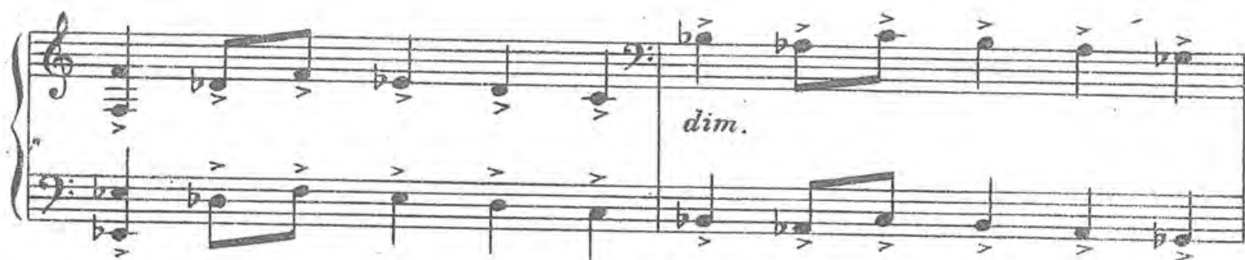
dim.

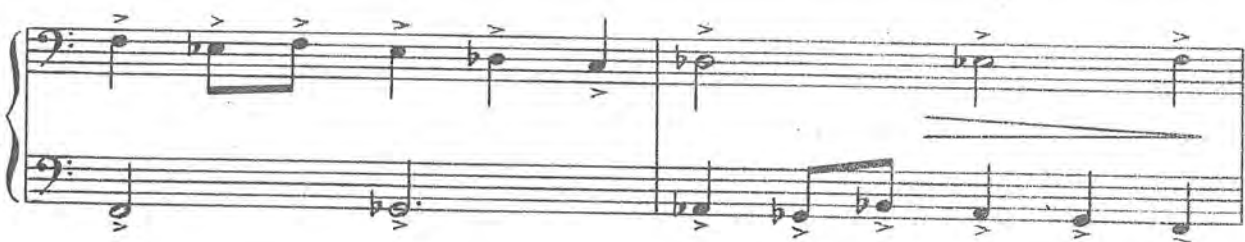

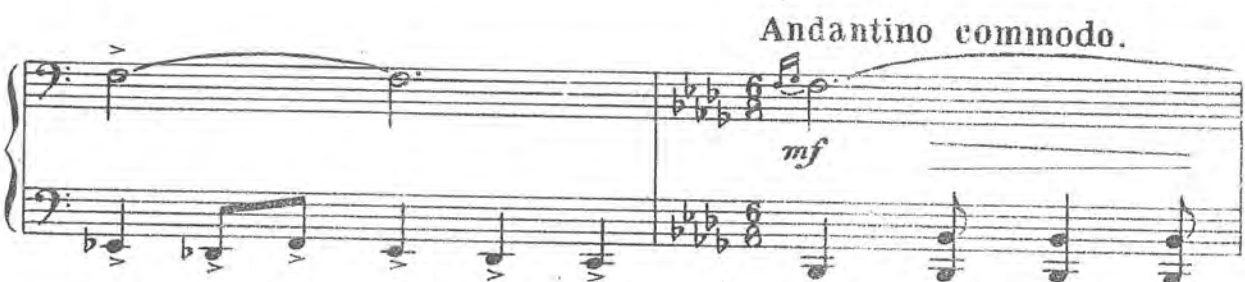
Andantino commodo.
mf

p

Ша дәв_рүн де ол_чо_па_ның, Иң_ңил_де_йәр _ ди

p

саз _ ла_ры. Эл_мы_дам йү_ре_ги ган аг_лап,

Гыш_дан бе_тер _ ди яз _ ла_ры

mf

p

За-ма-на-ны-ңей

зул-мун гө-рүп, Җе-па-ла-ра дө-шүн ге-рип,

Ча-га-сы-ны ол ач сак-лап, Дол-ды-ла яш-дан

гөз - ле - ри

pp

Е - ре су - ва ол

зар эр - ди, Тум га - ра гүн - ле - ри бар эр - ди,

О - ңа дүн - йә дар эр - ди От - дан бе - тер - ди

mf

сөз - ле - ри. За - рын са - зы ча - лан чаг - лар,

mf

f

Тит - ре - йэр - ди даш - лар — даг - лар, Ду-

f

(♭)

-тар аг - лар ды, тар аг - лар - ды,

8

15. Зак. 223.

S. T.

Ян-дыр-яр-ды о-

f A.

Ду - тар аг-

B.

-ваз - ла-ры.

ff

-лар

-лар - ды, тар аг - лар, ду-

S. A.

-тар аг - лар ды, тар аг - лар - ды,

T. B.

S.
A.

Кей-дүр-йәр-ди о-ваз-ла-ры ____.

T.
B.

Кей-дүр-йәр-ди о-ваз-ла-ры ____.

S.
A.

T.
B.

dim.

mf

dim.

p

Чат_ма_сын_да йыл_дан-йы_ла, Кө_пел_йәр_ди гай-

p

_гы — бе_ла, Чы_кар_яр_ды ду - тар би_лен,

Йү - ре - гин - дә - ки кез - ле - ри

pp

Tempo I.

Tempo I.

rall.

sfz

Ай

Э-ши - ди-цей чо-па - ның

T.
B.

S.
A.

а - зат са - зы - ны

Шат - лан - яр хал - кым,

бат - лан - яр хал - кым, Ком - му - низ - ме ат - лан - яр хал -

- кым

Шат йү - рек - ден чы - ка - нов шат о - ва - зы -

ней ___________ , жа ___________ ней ___ .

S.
A.

Ай ___________

T.

B.

S.
A.

T.

B.

S.
A.

Гү - неш - дей ай - дың - дыр

T.
B.

мак - са - ды ё - лы

Шат - лан - яр хал - кым,

S.
A.

T.
B.

Бат - лан - яр хал - кым, Ком - му - низ - ме ат - лан - яр хал-

Гү - неш - ли гүн - лер - де яй - на - яр

- кым,

ил - лер жа - ней,

rit.

Яң-лад - яр ол са - зы - ны чөл - лер

Яң-лад - яр ол са - зы - ны чөл - лер

Яң-лад - яр ол са - зы - ны чөл - лер

Ба - гы-бос-сан и-чин - де,

S.
A.

и-чин - де, Ба - гы-бос-сан и-чин - де,

T.

и-чин - де, Ба - гы-бос-сан и-чин - де,

B.

и-чин - де, Ба - гы-бос-сан и-чин - де,

гүл-лер и - чин - де жа

S.
A.

гүл-лер и - чин - де жа

T.

гүл-лер и - чин - де жа

B.

гүл-лер и - чин - де жа

-ней.

S.
A.

-ней.

T.

-ней.

B.

-ней.

fff

S.
A.

T.

B.

rit.

Ⅱ чалса - ней ду - тар.

S.
A.

Ⅰ жа - ней ду - тар.

Ⅱ

T.
B.

Ⅰ жа - ней ду - тар.

sfz pp

S.
A.

Шат - лан - яр хал - кым, бат - лан - яр хал - кым,

T.
B.

Шат - лан - яр хал - кым, бат - лан - яр хал - кым,

f

S.
A.

жа - ней ду - тар.

T.
B.

жа - ней ду - тар.

S.
A.

Ком - му - низ - ме ат - лан - яр хал - кым.

T.
B.

Ком - му - низ - ме ат - лан - яр хал - кым.

S.
A.

Чал - са - ней ду - тар

T.
B.

Чал - са - ней ду - тар

sf-p

S.
A.

җан

T.
B.

җан

8

fff

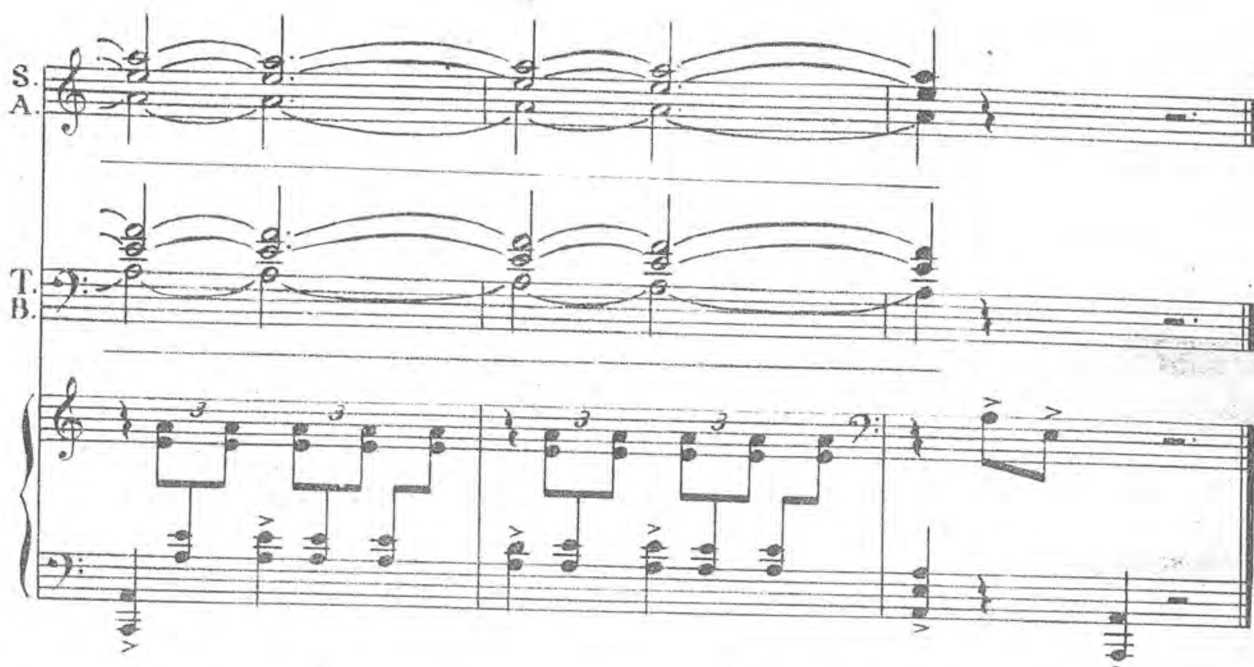

Екеликде — Эшидиң чопаның азат сазыны,
Шат йүрекден чыкан шат овазыны.
Башындан гечирмиш етмиш бахары,
Гөйә ол гөрмәндир гахар-газабы.

Хор — Шатланяр халкым, батланяр халкым,
Коммунизме атланяр халкым.

Екеликде — Зәхметде ядамаз ол инер ялы,
Шатлыкда гүлйән пионер ялы.

Хор — Зәхметде ядамаз ол инер ялы,
Шатлыкда гүлйән пионер ялы.

Екеликде — Ша дөврүнде ол чопаның
Иңңилдэрди сазлары.
Элмыдам йүреги ган аглап,
Гышдан бетерди язлары.

Заманың-ей зулмун гөрүп,
Жепалара дөшүн герип,
Чагасын ол ач саклап,
Доляды яшдан гөзлери.

Ере-сува ол зар эрди.
Түм гара гүнлери бар эрди,
Оңа дүнйә дар эрди,
Отдан бетерди гүнлери.

Зарын сазы чалан чаглар,
Титрейэрди дашлар-даглар,
Дутар агларды, тар агларды,
Ере-сува ол зар эрди.

Түм гара гүнлери бар эрди,
Оңа дүнйә дар эрди,
Отдан бетерди гүнлери.

Зарын сазы чалан чаглар,
Титрейэрди дашлар-даглар,
Дутар агларды, тар агларды,
Яндырыпды овазлары,
Көйдүрйэрди овазлары.

Чатмасында йылдан-йыла,
Көпелйэрди гайгы-бела,
Чыкярды дутар биле
Йүрегиндэки көзлери.

Эшидиң чопаның азат сазыны,
Шат йүрекден чыкан шат овазыны.
Башындан гечирмиш етмищ бахары,
Гөйә ол гөрмәндир гахар-газабы.

Шатланяр халкым, батланяр халкым,
Коммунизме атланяр халкым.

Гүнешдей айдындыр максады ёлы,
Гүнешли гүнлерде яйнаяр иллер.
Яңладяр ол сазыны чөллер ичинде,
Багы-боссан ичинде, гүллер ичинде.

Шатланяр халкым, батланяр халкым,
Коммунизме атланяр халкым.

ОЛ ГЫЗ МАҢА ГАРАМАДЫ

Сөзлери
Баба Җапаровыңкы

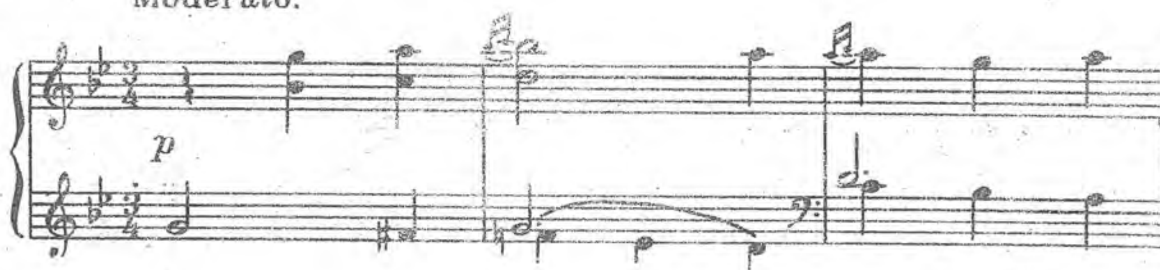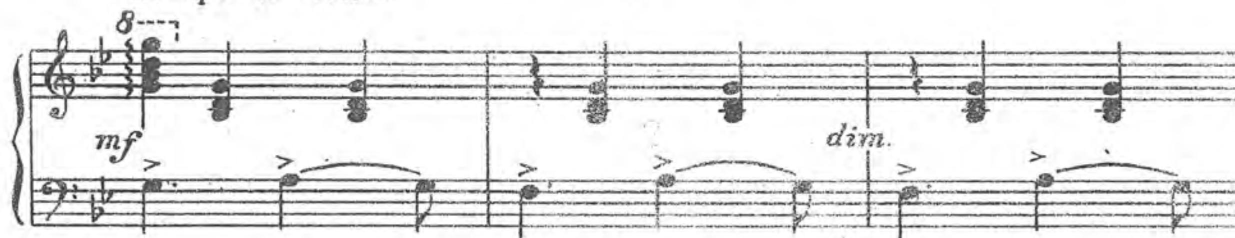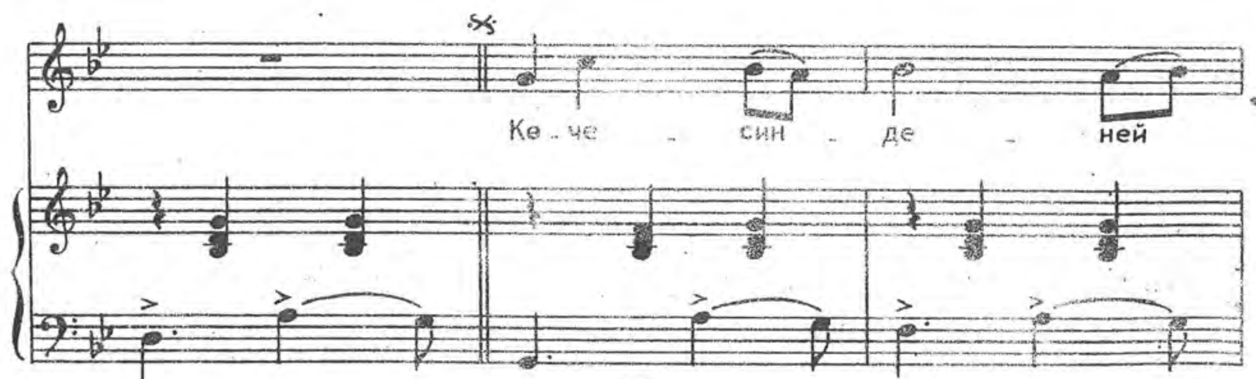

ге-чем - де — де, Ышк ше - ра - бын

mf

ни-чем - де — де, Яра сы-рым а - чам - да —

dim.

да,

dim.

Ол яр ма - ңа га - ра - ма.

mf

-ды. Бел-кәм ме-ниң бу сы-ра-тым,

crescendo *mf* *p*

дос - лар, Гө - зел гы - за я - ра - ма-

-ды.

-ды.

Көчесинден гечемде-де,
Ышк шерабын ичемде-де,
Яра сырым ачамда-да,
Ол яр маңа гарамады.
Белкәм мениң бу сыратым, (достлар),
Гөзел гыза ярамады.

Аклым алды гүл җемалы,
Яңагында гоша халы,
Эленсем-де чага ялы,
Ол гыз маңа гарамады.
Белкәм мениң бу сыратым, (достлар),
Гөзел гыза ярамады.

Гүл гөтерип бардым гөни,
Баг ичинде гөрдүм оны,
Дийдим: гөзел, сөййән сени,
Дийсем-де хич гарамады.
Белкәм мениң бу сыратым, (достлар),
Гөзел гыза ярамады.

Айнасындан огрын бакдым,.
Гапысыны юваш какдым,
Өз адыма Меҗнун дакдым,
Шонда-да хич гарамады,
Белкәм мениң бу сыратым, (достлар),
Гөзел гыза ярамады.

Көчесинден ене гечдим,
Ал шерабы ене ичдим,
Йүрежигмиң барын ачдым,
Эгер-эгер гарамады.
Белкәм мениң чал сачым, (достлар),
Гөзел җана ярамады.

ЗАСТАВА НЕ СПИТ

Слова
Бориса Дубровина

Tempo di Marcia.

pp

8

mf

mf

Мы ло_вим шо_ро_хи вет_вей,

Мы-раз-ли-ча-ем из-да-лё - ка и

го-лос птиц, и крик зве-рей, И го-вор

гор-но-го по-то - ка.___ За-мол-

cresc. - - - - -

-ка - ют и лис-тья, и тра-вы, За-ти-

-ха - ют вда - ли го - ро - да, За - сы -

dim.

-па - ет род - на - я дер - жа - ва, Но зас -

mf

-та - ва не спит ни - ког - да! За - ше - лес -

dim.

- да!

dim.

Мы ловим шорохи ветвей,
Мы различаем издалека
И голос птиц, и крик зверей,
И говор горного потока.

Припев:

Замолкают и листья, и травы,
Затихают вдали города,
Засыпает родная держава,
Но застава не спит никогда!

Зашелестит камыш речной
И под врагами камень хрустнет,
Река плеснет волной ночной
И в отчий край врага не пустит.

Припев:

В долинах рек и в сердце гор
Готовы мы к смертельной схватке:
Ведь нам знакомы с давних пор
Врага звериные повадки.

Припев:

Мы ловим шорохи ветвей
Мы различаем издалека
И голос птиц, и крик зверей,
И говор горного потока.

Замолкают листья, и травы
Затихают вдали города,
Засыпает родная держава,
Но застава не спит никогда!

МАЗМУНЫ

ДАНАТАР ОВЕЗОВ

На туркменском языке

Туркменгосиздат

Неширятың редакторы *Б. Атаев*
Сурат редакторы *Я. Бира*
Техредактор *Н. Зубова*
Корректор *Ө. Гөдеков*

Йыгнамага берилди 15/III-61 й. Чап этмэге ругсат эдилди 18/VIII-61 й. ТДН № 4877. Зак. № 223. Форматы 60×90 1/8
17 чап листи + 1 елментги. 16,75 учёт нешир листи.
Тиражы 1600. Бахасы 1 м. 75 к. И-03830.

90
ıхасы 1 м. 70 к.